

vergadering **C279**
zittingsjaar 2021-2022

Woordelijk Verslag

Commissievergadering

Commissie voor Binnenlands Bestuur, Gelijke Kansen en
Inburgering

van 24 mei 2022

(Een aantal sprekers namen mogelijk deel via videoconferentie.)

INHOUD

VRAAG OM UITLEG van Nadia Sminate aan Bart Somers, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen, over de inhoudelijke afstemming tussen verschillende projecten die polarisering tegengaan – 2661 (2021-2022)	3
VRAAG OM UITLEG van Nadia Sminate aan Bart Somers, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen, over het taalgebruik bij de bevragingen van de Gemeente-Stadsmonitor 2023 – 2925 (2021-2022)	8
VRAAG OM UITLEG van Paul Van Miert aan Bart Somers, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen, over het Labo Regiovorming en de inventaris van de samenwerkingsverbanden met referentieregio's – 3008 (2021-2022)	12
VRAAG OM UITLEG van Paul Van Miert aan Bart Somers, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen, over het hernieuwde kader voor de structurele financiering van organisaties binnen het gelijkheidskansenbeleid – 2969 (2021-2022)	15
VRAAG OM UITLEG van Maaïke De Vreese aan Bart Somers, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen, over de test maatschappelijke oriëntatie en het digitale lessenpakket – 3010 (2021-2022)	16
VRAAG OM UITLEG van Chris Janssens aan Bart Somers, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen, over de procedure tegen het Erkenningsdecreet lokale geloofsgemeenschappen door Diyanet bij het Grondwettelijk Hof – 3022 (2021-2022)	
VRAAG OM UITLEG van Katrien Partyka aan Bart Somers, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen, over het aanvechten van het Erkenningsdecreet lokale geloofsgemeenschappen door Diyanet bij het Grondwettelijk Hof – 3026 (2021-2022)	20

VRAAG OM UITLEG van Nadia Sminate aan Bart Somers, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen, over de inhoudelijke afstemming tussen verschillende projecten die polarisering tegengaan – 2661 (2021-2022)

Voorzitter: de heer Kris Van Dijck

De voorzitter: Mevrouw Sminate heeft het woord.

Nadia Sminate (N-VA): Voorzitter, minister, collega's, we hebben het hier in de commissie al vaker gehad over het nieuwe actieplan tegen gewelddadige radicalisering, maar vandaag wou ik het specifiek over het element hebben dat er op uw aangeven, minister, bij is gekomen, namelijk de strijd tegen polarisatie die u samen met de lokale besturen wilt aangaan. Polarisation is natuurlijk een heel breed begrip, dat vaak in debatten gebruikt wordt. Maar in mijn ogen is dat een term die soms ook misbruikt wordt. Ik heb begrepen dat de Vlaamse Regering heel duidelijk stelt dat ze enkel die vorm van polarisation wil bestrijden die tot radicalisering en geweld leidt. En dat is iets waar ik het helemaal mee eens ben.

Wat we ondertussen wel zien, is dat er sindsdien heel wat initiatieven zijn opgestart. Er is het PolarProf-project. Er is het Wij-Zij Netwerk. Maar de lokale besturen worden ook door heel wat andere instanties geadviseerd, bijvoorbeeld het Agentschap Binnenlands Bestuur (ABB), het Agentschap Integratie en Inburgering (AgII), het Vlaams Vredesinstituut, de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten (VVSG), enzovoort. Ik vind, minister, dat het onze plicht is om ons af te vragen hoe al deze initiatieven zich tegenover elkaar verhouden. Want als we lezen dat de centrale doelstelling van dat PolarProf-project is dat zij de lokale besturen willen ondersteunen in hun strijd tegen polarisation, terwijl we ook een gedachtewisseling hebben gehad met het Wij-Zij Netwerk, waaruit is gebleken dat dat ook voor hen de centrale doelstelling is, dan heb ik het daar toch wel een beetje moeilijk mee. Want ik vind dat we absoluut dubbel werk moeten kunnen vermijden.

Het tweede punt dat ik met u wil bespreken, is ook de reikwijdte van het begrip 'polarisation'. In het actieplan zijn jullie daar, zoals ik gezegd heb, heel erg duidelijk over. Maar als je dan de verschillende projecten bekijkt, dan kun je toch wel stellen dat het begrip soms opgerekt wordt en dat men polarisation in het algemeen wil gaan bestrijden. En ook dat kan volgens mij niet de bedoeling zijn.

Vandaar dat ik een aantal vragen voor u heb ingediend. Op welke manier gebeurt de afstemming en de afbakening van ieders takenpakket inzake initiatieven rond polarisation? Welke stappen hebt u gezet om de complementariteit van de acties tussen de verschillende organisaties te garanderen en dus de belofte die in de nota staat bij PolarProf uit te voeren? Kunt u aangeven wat exact de specifieke unieke meerwaarde is van iedere organisatie? En tenslotte: hoe garandeert u een correcte toepassing van het begrip 'polarisation' bij de verschillende projecten?

De voorzitter: Minister Somers heeft het woord.

Minister Bart Somers: Dank u wel, mevrouw Sminate. Ik ben heel blij u weer te zien, duidelijk al in een meer gezonde context dan die waarin u de voorbije weken hebt moeten vertoeven. Ik denk dat ik namens iedereen spreek dat we blij zijn dat uw genezingsproces positief evolueert.

Om op uw vragen te antwoorden, wil ik starten met nog eens heel duidelijk het onderscheid te benadrukken tussen die twee vormen van polarisation die we niet door elkaar mogen haspelen. Eerst en vooral kun je spreken over polarisation als een destructieve kracht. We noemen dat negatieve, toxische of affectieve polarisation. Dat is de polarisation die leidt tot geweld en tot haat. Daarnaast is er een andere

polarisatie die een drijvend instrument is van het democratisch proces, de positieve polarisatie. De omschrijving is niet de mijne, maar is de terminologie die het Hannah Arendt Instituut hanteert voor de eerste leermodules die men wil ontwikkelen voor de ondersteuning van lokale besturen in het project PolarProf. De eerste stap die het Hannah Arendt Instituut met dat project zet, is het aanleren van het onderscheid tussen die verschillende vormen van polarisatie. Dat onderscheid is essentieel – daar ben ik het volkomen met u eens – en dat kan niet genoeg worden benadrukt. Er is een vorm die eigen is aan het democratisch proces, die het democratisch proces voedt, die onze samenleving zelfs sterker maakt, vooruit duwt, door de botsing der ideeën, die ons tot nieuwe inzichten brengt. Karl Popper heeft dat ook beschreven in zijn boek 'De open samenleving en haar vijanden', hoe je van these en antithese naar nieuwe syntheses kunt komen. Dat is een gezond en positief gegeven. Maar de polarisatie die er vooral op gericht is om mensen te dehumaniseren en mensen aan te zetten tot geweld en haat, is een destructieve kracht. Beide moeten heel duidelijk afgebakend worden en goed worden onderscheiden. Ik ben dan ook blij dat, als het Hannah Arendt Instituut met de lokale besturen praat en leermodules ontwikkelt, men begint met dat heel duidelijk en scherp te stellen.

Organisaties kunnen een eigen terminologie hanteren, maar het komt steeds op hetzelfde neer. Het Hannah Arendt Instituut spreekt over toxische polarisatie, bij het onderzoek van het Vlaams Vredesinstituut gaat het over affectieve polarisatie, en het Wij-Zij Netwerk heeft het over de dynamiek van het wij-zijdenken. Maar als je kijkt hoe ze dat omschrijven, komt dat telkens neer op die toxische, negatieve polarisatie die aanzet tot geweld en dehumanisering.

Op welke manier gebeuren de afstemming en de afbakening van eenieders takenpakket inzake initiatieven rond polarisatie? Welke stappen worden gezet om de complementariteit van de acties tussen de verschillende organisaties te garanderen? De acties en de organisaties waarnaar u verwijst, maken alle deel uit van het Wij-Zij Netwerk. Daarbij werken ze aan een gemeenschappelijk kader en het delen en verbeteren van expertise over de dynamiek van het wij-zijdenken. Het Wij-Zij Netwerk zorgt ook voor afstemming tussen de partners. Vier keer per jaar wordt er een netwerkoverleg georganiseerd. De netwerkcoördinator heeft individuele contacten met partners om te onderzoeken wat men plant en heeft als taak te polsen waar samenwerkingsverbanden nodig zijn. Het aanbod van de partners wordt bekendgemaakt via de website van het netwerk. Men leidt ondersteuningsvragers toe en verwijst door naar meest geschikte partner of partners.

De subsidie die ik aan het Wij-Zij Netwerk verleen, is onontbeerlijk om een goede afstemming te verkrijgen tussen die verschillende organisaties. Dat neemt niet weg dat soms nadere afstemming nodig is, bij bijvoorbeeld nieuwe acute polarisatieproblematieken of bij een hoge intensiteit, onvoldoende personeel en middelen, die zich in een bepaalde context afspelen. Dan moet je ook voor een stuk te hulp komen.

Om de afbakening tussen de projecten en de op te nemen opdrachten nog te verbeteren, heb ik het initiatief genomen voor een overkoepelende stuurgroep met het Wij-Zij Netwerk, het Hannah Arendt Instituut, de VVSG en het AgII. De eerste bijeenkomst vond plaats op 2 mei. ABB volgt de voortgang van de projecten op via projectstuurgroepen.

Wat is exact de specifieke en unieke meerwaarde van elke organisatie in het licht van de doelstelling van het actieplan? ABB doet de beleidsvoorbereiding en coördinatie van het Vlaams beleid. Uiteraard behandelt ABB ook de subsidieaanvragen en volgt deze op, van de VVSG, het Hannah Arendt Instituut, het Wij-Zij Netwerk. Te vermelden in dit verband is ook: in de projectoproep naar de lokale besturen voor de LIVC R-werking (lokale integrale veiligheidscel inzake radicalisme, extremisme en terrorisme) en het tegengaan van negatieve polarisatie worden veertien lokale besturen gesubsidieerd.

De doelstelling van het Wij-Zij Netwerk bestaat uit: het afstemmen tussen de verschillende partners rond negatieve polarisering, deskundigheidsverhoging van de partners, bekendmaking van het aanbod van de partners, toeleiding en doorverwijzing naar de juiste partners, en indien nodig samen met de partners aanbod op maat ontwikkelen.

Dan hebben we het Hannah Arendt Instituut met het project PolarProf. Wat doen zij? Zij ondersteunen lokale besturen bij de uitwerking van een concrete lokale aanpak rond negatieve polarisering, haatspraak en desinformatie, met een bijzondere focus op het online gebeuren. Zij doen ook aan intervisie en uitwisseling tussen lokale besturen via een digitaal platform.

Bij de partner VVSG ligt de focus op de uitbouw van de regierol van de lokale besturen in de thematiek en de ondersteuning van de LIVC R-werkingen. De VVSG is als aanspreekpunt voor lokale besturen een belangrijke partner voor het opvangen en doorgeven van signalen. Dit is nuttig om nieuwe ontwikkelingen snel te detecteren. Als partner in het Wij-Zij Netwerk verwijzen zij door naar het Netwerk of de meest geschikte partner.

AgII ondersteunt de lokale besturen met betrekking tot samenleven in diversiteit. Dat is zijn kerntaak, steeds vertrekkend van de doelgroep van het Integratiedecreet, dus personen van buitenlandse herkomst. In het kader van dit plan zijn ze relevant voor de begeleidingstrajecten voor acute maatschappelijke spanningen, bijvoorbeeld bij de komst van een asielcentrum om samen met lokale medewerkers te zoeken naar strategieën om de polarisatie aan te pakken. AgII heeft daarvoor een handreiking uitgewerkt rond omgaan met maatschappelijke spanningen. Zoals de VVSG heeft ook AgII door zijn contacten met de lokale besturen een belangrijke signaalfunctie.

Tot slot is er het Vlaams Vredesinstituut, dat op dit ogenblik geen opdracht heeft vanuit het actieplan. Als onderzoeksinstelling kunnen zij wel worden aangeschreven voor onderzoeksopdrachten.

Ik hoop dat ik daarmee een overzicht gegeven heb van de specifieke taken van elk van de organisaties waarnaar u verwezen hebt.

De voorzitter: Mevrouw Sminate heeft het woord.

Nadia Sminate (N-VA): Dank u wel, minister, voor uw uitgebreid antwoord. Ik heb er nooit een geheim van gemaakt dat ik de doelstelling van het actieplan met argusogen volg. Dat weet u. Ik heb vaak de indruk dat polarisatie steeds meer een containerbegrip aan het worden is, waar uiteindelijk niets nog echt in zit. Ik ben daarom blij dat u ook bevestigt dat men daarin een heel duidelijk onderscheid moet maken.

Enerzijds is er de polarisatie die eigenlijk de essentie is van onze democratie: wij polariseren allemaal, hier in de commissie en in het parlement. Zelfs als we gesprekken voeren op café dan polariseren we, en daar is helemaal niets mis mee. Maar anderzijds is er ook een toxische vorm van polarisatie, die kan leiden tot geweld en radicalisering. Het is goed dat u dat hier vandaag ook bevestigt.

Ik heb die vraag echter ook vooral gesteld vanuit de bezorgdheid over de besteding van het geld van de Vlaming. Het kan in mijn ogen niet dat heel veel verschillende organisaties hetzelfde doel gaan nastreven. Ik heb u in uw antwoord horen zeggen dat er een overkoepelende stuurgroep is om de totale aanpak van die strijd te gaan organiseren. Dat is de administratie ten top, in plaats van één organisatie die de hele opdracht uitvoert. Elke euro die uitgegeven wordt moet iets extra's aanleveren voor het beleid, en dat lijkt mij niet altijd het geval. Ik vind dat u duidelijk aan alle organisaties moet aangeven dat iedere actor een unieke plaats moet innemen in het veld. Als dat niet kan, en als blijkt dat zij dezelfde doelen en dezelfde acties nastreven, dan moet die ondersteuning ook beëindigd kunnen worden.

De voorzitter: De heer Warnez heeft het woord.

Brecht Warnez (cd&v): Minister, het debat rond polarisatie is natuurlijk iets dat heel nauw aansluit bij haatspraak op sociale media als we het hebben over toxische polarisatie, zoals mevrouw Sminate dat terecht omschrijft.

Naar aanleiding van de Internationale dag tegen Racisme en Discriminatie heeft het AgII een aantal tips meegegeven over hoe we daarmee moeten omgaan. Ze stelden ook dat in het gebruik van sociale media ongeveer 1 procent van de internetgebruikers iets post, 9 procent reageert en 90 procent gewoon niets doet. Dat doet me denken aan iets waarover we het al enkele keren hebben gehad, namelijk het omstanderseffect. Ik weet dat u daar ook sterk in gelooft, en terecht. Is dat iets wat ook wordt meegenomen in dit plan? Kunnen we dat omstanderseffect op de sociale media aanpakken, en ervoor zorgen dat degenen die niet reageren op haatsprekers op sociale media, die mensen daar toch op gaan aanspreken?

De voorzitter: De heer Ongena heeft het woord.

Tom Ongena (Open Vld): We hebben het debat over polarisatie al verschillende keren gevoerd in deze commissie. We hebben ook het onderscheid tussen negatieve en positieve polarisatie al vaak gemaakt. Ik gebruik zelf altijd het beeld van polarisatie als brandstof die je in de motor giet om die motor te laten draaien. In die zin is polarisatie een soort brandstof voor de democratische motor, voor het debat. Maar brandstof kan je ook in een fles stoppen, een wiek erin steken en er een molotovcocktail van maken. Dan verglijdt polarisatie natuurlijk naar geweld, en dat moeten we absoluut vermijden. We mogen daar niet naïef in zijn. We weten dat die polariserende mechanismen kunnen leiden tot gewelddadig extremisme. We hebben er alle belang bij – die lessen hebben we geleerd uit de aanpak van het moslimradicalisme en de aanslagen – om op tijd in te grijpen. Het is veel beter om dat te vermijden dan iemand te moeten deradicaliseren nadat hij of zij is geradicaliseerd. In die zin is het heel goed dat het nieuwe actieplan heel veel aandacht zet op het aanpakken van de negatieve polarisatie, en dat er heel veel initiatieven zijn die heel specifiek de lokale besturen ondersteunen.

Het is goed, minister, dat u heel veel aandacht geeft aan die lokale besturen om het ontdekken en vooral het tegengaan van die polarisatie te ondersteunen. Dat is echt wel nodig om verdere gewelddadige radicalisering te vermijden.

De voorzitter: Minister Somers heeft het woord.

Minister Bart Somers: Ik dank iedereen voor de waardevolle inzichten. Laat me beginnen met te zeggen dat het heel terecht is dat we hier herhaaldelijk over polarisatie spreken, omdat wij sinds enkele jaren worden geconfronteerd met terroristische aanslagen en met mensen die gaan meevechten met extremistische regimes in het Midden-Oosten, die de meest brutale dingen hebben gedaan. Blijkbaar kunnen in onze samenleving mensen gemobiliseerd worden om geweld te gebruiken tegen medeburgers om ideologische of religieuze redenen.

Wij zijn in dat debat gesukkeld door de internationale context. Ik was samen met Bart De Wever en Hans Bonte een van de eerste burgemeesters die dat hebben signaleerd. Sindsdien zijn we in het parlement en op het terrein aan het zoeken hoe we dat moeten aanpakken en hoe we daarmee moeten omgaan. Dat is natuurlijk een stuk politioneel-repressief, dat zit meer in het federaal parlement. Daarnaast hebben het Vlaams Parlement en de Vlaamse Regering ook een preventieve aanpak uitgewerkt. Dat is een zoektocht geweest. Wanneer is iets bedreigend? Wanneer is iets aanvaardbaar binnen de samenleving en wanneer niet? Het hele proces van dialoog, uitwisseling en soms felle botsing van ideeën, de ideeënstrijd overschrijdt op een zeker moment een bepaalde grens en richt zich niet meer tegen het idee maar tegen de persoon die het idee verkondigt. Men valt dan niet

meer het idee, maar de persoon aan. Het idee wordt niet meer belachelijk gemaakt, maar de persoon wordt ontmenselijkt, geridiculiseerd en gedehumaniseerd.

Dat proces vraagt veel zorgvuldigheid om ermee om te springen. Want als we inderdaad niet zorgvuldig zijn, zijn we het democratisch debat zelf aan het stigmatiseren, en dat kan op geen enkele manier. Dan zijn we de botsing der ideeën aan het stigmatiseren en dan bedreigen we de democratie zelve. Dan kan in een parlement geen veelheid aan partijen meer zitten, omdat ze op een zeker moment bedreigend zou worden voor de samenleving. We moeten dat dus heel zuiver stellen, en daarom is het belangrijk dat we daar veel over praten. Dat is een zoektocht.

We proberen dat goed af te bakenen. Het is een permanente oefening om te kijken waar de Rubicon ligt en wanneer hij wordt overschreden. Het is goed dat we dat doen. Doorheen dat debat hebben we geleerd om meer helder te formuleren. Vandaag spreken we daar eenduidiger over dan pakweg vijf jaar geleden. Het feit dat het Hannah Arendt Instituut in de eerste les met lokale besturen dat onderscheid in beeld brengt en probeert heel helder te formuleren waar het verschil ligt tussen die positieve en die negatieve polarisatie, is volgens mij heel belangrijk. Dat doet iedereen nadenken. Sommigen hebben de neiging om te zeggen dat polarisatie fout is. Mevrouw Sminate heeft gelijk als ze zegt dat polarisatie niet fout is. Collega Ongena verwees er ook al naar: polarisatie is de motor van ons democratisch debat, maar ook van ons wetenschappelijk, academisch debat. Het gaat heel breed. Daaruit ontstaan nieuwe inzichten. We moeten dat heel goed bewaken.

De interactie heeft dat de voorbije jaren scherper gekregen. De stuurgroep zorgt er mee voor dat die definities eenduidig worden gedragen door alle organisaties die zich buigen over deze problematiek. Dat is een eerste punt.

Ten tweede is het niet zo dat één organisatie dit op zich kan nemen, omdat elke organisatie natuurlijk haar eigen doelstelling en haar eigen ontstaansgeschiedenis heeft. AgII dient niet om lokale besturen bij te staan in een debat dat ontaardt tussen mensen zonder migratieroots. Het agentschap richt zich heel expliciet op mensen met een migratieachtergrond, in de eerste plaats zelfs op de nieuwkomers, en bij uitbreiding op een iets bredere groep, op mensen die al een tijd in onze samenleving zijn. Als het agentschap praat over polarisatie en toxische polarisatie, zal het dat doen met die doelgroep voor ogen. De VVSG heeft een andere doelgroep, namelijk de gemeentebesturen. Ze werkt met de gemeentebesturen en is daar een platform voor. Het Hannah Arendt Instituut is een organisatie die inzichten uit de wetenschappelijke wereld bundelt en een vertaalslag probeert te maken van wetenschappelijke inzichten van de universiteit van Antwerpen, Gent, Brussel en ondertussen ook Leuven, naar het werkveld. Dat is zijn expliciete opdracht en taak. Dat is ook wat het instituut zichzelf als missie heeft gesteld.

Al die verschillende organisaties hebben dus wel degelijk een rol te spelen, vanuit hun natuurlijke omgeving, in dit maatschappelijke debat, en dragen daaraan bij. Je ziet dat trouwens ook in vele andere maatschappelijke debatten. Als het gaat over welzijn, is dat exact hetzelfde. De VVSG is bezig met welzijn, de centra algemeen welzijnswerk (CAW's) zijn bezig met welzijn, universiteiten zijn bezig met welzijn en ook verschillende instellingen werken daarrond.

Het lijkt me dus niet meer dan normaal dat, als we een maatschappelijk debat voeren, het belangrijk is dat we proberen daar greep op te krijgen, dat we proberen het gewelddadig extremisme in te dijken, dat we alle hens aan dek roepen. En dan is het wel belangrijk dat er een afsprakenkader is, opdat we geen dubbel werk doen.

Die stuurgroep is dus helemaal niet bureaucratisch. Ze doet gewoon een efficiëntie-oefening, zodat iedereen vanuit zijn logica werkt, waarbij complementariteit wordt nagestreefd en dubbel werk wordt vermeden. Volgens mij is dat een heldere oefening, die we trouwens permanent moeten maken. We zouden zulke stuurgroepen

voor het afbakenen van taken ook beter hebben in andere sectoren, op een meer consequente manier, want ik denk dat er op nogal wat domeinen efficiëntiewinsten te boeken zijn.

Wat de specifieke vraag van collega Warnez betreft over online polarisatie: dat is een heel duidelijke opdracht die het Hannah Arendt Instituut heeft gekregen in het kader van PolarProf. Het instituut is nu een module aan het uitwerken die volgend jaar ingezet zal worden, om dat omstaandersprincipe te vertalen naar de digitale wereld, naar manieren waarop je daar kan ageren en om mensen vaardigheden bij te brengen op dat vlak. Dat vind ik iets heel belangrijks. Dat is heel expliciet opgenomen in de opdracht van het Hannah Arendt Instituut bij het uitwerken van die PolarProf-oefening.

De voorzitter: Mevrouw Sminate heeft het woord.

Nadia Sminate (N-VA): Dank u wel voor de bijkomende toelichting. Ik begrijp natuurlijk wel dat er verschillende organisaties zijn. Maar in de gedachtewisseling die we gehad hebben met het Wij-Zij Netwerk, leek mij toch naar voren te komen dat er bepaalde overlappingen zijn met andere organisaties. Dat is iets dat we toch moeten proberen te vermijden.

Voor mij is het heel simpel: in de nota van PolarProf staat een heel duidelijke afspraak, namelijk dat zij een unieke plaats willen innemen in het veld. Ik vind dat we hen daar de komende maanden gewoon aan moeten houden. Onze fractie wil daarin een goede afstemming en vooral een opvolging van de meerwaarde van dat project. Daarvoor rekenen wij op u als bevoegd minister. Dank u wel.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Nadia Sminate aan Bart Somers, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen, over het taalgebruik bij de bevragingen van de Gemeente-Stadsmonitor 2023 – 2925 (2021-2022)

Voorzitter: de heer Kris Van Dijck

De voorzitter: Mevrouw Sminate heeft het woord.

Nadia Sminate (N-VA): Minister, u weet dat het gebruik van het Nederlands in alle vormen van communicatie mijn ander stokpaardje is. In dit geval gaat het over de Gemeente-Stadsmonitor. We weten allemaal dat dit een tool is die een schat aan informatie bevat over het lokale bestuur. Het gaat niet alleen over statistische gegevens, maar het is vooral ook een soort appreciatie van de inwoners ten aanzien van het gevoerde beleid.

Om die gegevens te verkrijgen moet je een grote bevraging doen. Dat is niet altijd even simpel. Sommige mensen zijn immers niet geneigd om zo'n bevraging in te vullen, want ze kost toch wel wat tijd. Maar de zoektocht naar voldoende representativiteit en voldoende mensen die de lijst willen invullen, mag er niet toe leiden dat onze fundamentele basisprincipes van het Vlaams beleid aan de kant worden geschoven. Een van die basisprincipes is voor mij en voor onze fractie heel duidelijk het gebruik van het Nederlands in alle vormen van communicatie. Wij bewegen hemel en aarde om alle nieuwkomers de kans te geven Nederlands te leren en duidelijk te maken wat het belang daarvan is.

Ik heb vernomen dat uw diensten er werk van maken van een vertaling van de vragenlijst voor de Gemeente-Stadsmonitor 2023 om die vervolgens op te sturen naar nieuwkomers in onze samenleving. Dit druist volgens mij in tegen de geest

van het gevoerde Vlaamse beleid en meer specifiek het inburgeringsbeleid, waarbij NT2 een van de belangrijkste pijlers is en zal zijn. Anderzijds is het ook een vreemd signaal: we stellen overduidelijk dat je pas een echte burger van Vlaanderen kunt worden als je Nederlands spreekt en begrijpt, maar je wordt wel ondersteund om een burgerbevraging in een andere taal of in je eigen taal in te vullen. Als dit klopt, vind ik dit een heel vreemd verhaal.

Ik heb daarover een aantal vragen voor u, minister. Zal er gebruik worden gemaakt van volledig vertaalde vragenlijsten voor de Gemeente-Stadsmonitor 2023? Op welke manier moet dit een meerwaarde bieden voor de resultaten van de Gemeente-Stadsmonitor 2023? Is deze beslissing te verantwoorden in het licht van de duidelijke taalpolitiek van de Vlaamse overheid? Hoe verantwoordt u een dergelijke beslissing in het licht van het algemene beleid van de Vlaamse overheid, waar de versterking van het Nederlands centraal staat?

De voorzitter: Minister Somers heeft het woord.

Minister Bart Somers: Mevrouw Sminate, ik ben wel een beetje teleurgesteld in uw intentieproces. Ik verklaar me nader.

Eerst en vooral denk ik dat we het er met zijn allen over eens zijn dat de Gemeente-Stadsmonitor een belangrijk instrument is voor de lokale besturen. Het stelt de lokale besturen in staat om evidencebased beleid te voeren op basis van een grote hoeveelheid data. Ik heb zelf ook vaak ondervonden dat zo'n bevraging een confronterend moment is. Je kunt enthousiast zijn over de dingen die goed zijn, maar je ziet ook heel snel je verbeterpunten. En het merkwaardige is dat je dat ook vastpakt en dat je er als gemeente ook aan werkt. Ik heb al van heel veel lokale bestuurders gehoord dat zij die Gemeente-Stadsmonitor echt wel als een instrument gebruiken om hun beleid bij te sturen, te verbeteren en verder uit te rollen waar het goed gaat.

In 2021 brachten we de laatste Gemeente-Stadsmonitor uit, op basis van een bevraging in 2020 en we zien dat vele lokale besturen opnieuw intensief gebruikmaken van deze monitor. Elke editie wordt gevolgd door een evaluatie. Het Agentschap Binnenlands Bestuur (ABB) maakt deze evaluatie onder meer samen met de centrumsteden, want deze steden zijn belangrijke gebruikers van de monitor omdat ze meer diepgaande stadsdeel- of wijkanalyses maken op basis van de monitor. De evaluatie toont dat de Gemeente-Stadsmonitor een betrouwbaar instrument is, maar dat, wat de representativiteit betreft, bepaalde groepen minder vertegenwoordigd zijn in de bevraging. Die vaststelling heeft onder meer betrekking op de vertegenwoordiging van niet-Belgen in de bevraging. Meer concreet: op het niveau van Vlaanderen heeft 22 procent van de groep niet-Belgen geantwoord en bij de groep van Belgen bedraagt dit 38 procent, wat maakt dat de niet-Belgen dus minder vertegenwoordigd zijn in de populatie.

Hetzelfde fenomeen doet zich ongetwijfeld ook voor bij mensen die lager geschoold zijn ten aanzien van hoger geschoolden. In bepaalde wijken stelt zich dat nog scherper en is er een uitdaging om de representativiteit van de bevraging, voor bepaalde groepen, te verhogen. Vanuit die vaststelling en in samenspraak met de centrumsteden heeft ABB een aantal voorstellen gedefinieerd om dit in een volgende bevraging te remediëren.

Dat omvat ook het voorstel om voor een bepaalde groep van mensen, de vragenlijst in een aantal andere talen beschikbaar te stellen. Daarover werd het advies ingewonnen van de Vaste Commissie voor Taaltoezicht (VCT) en deze commissie gaf daartoe een gunstig advies.

Een aantal steden hebben ten aanzien van ABB principieel bezwaar geuit bij het voorstel van vertalingen. Ze vinden dit problematisch, omdat er een omvangrijke

afwijking is van de standaardregel om als overheid in het Nederlands te communiceren. Ik, mevrouw Sminate, heb begrip voor dit standpunt. Het is ook mijn persoonlijke mening dat we heel voorzichtig moeten omspringen met grootschalige anderstalige communicaties vanuit de Vlaamse overheid omdat we anders een dif-fuus, zelfs tegenstrijdig, signaal geven, namelijk dat het niet of minder acuut is om de Nederlandse taal onder de knie te krijgen in de Nederlandstalige gemeenschap waar je deel van uitmaakt.

Nochtans weten we alle allemaal – dat is alleszins mijn overtuiging – dat de kennis van het Nederlands net een hefboom is om maatschappelijke vooruitgang te boeken, zich in te passen binnen een samenleving, een netwerk uit te bouwen, zichzelf te verrijken en te emanciperen. Voor mij is die kennis van de Nederlandse taal dus een heel belangrijk emancipatorisch instrument voor mensen en leidt het niet kennen van het Nederlands tot onafwendbare segregatie en isolement in onze Vlaamse samenleving. Dat is iets dat we niet willen, want dat bedreigt niet alleen de vrijheid van hij of zij die geen Nederlands kent, maar op termijn ons aller vrijheid. Ik sta dus afwijzend tegenover zo'n tegenstrijdig signaal.

Het respecteren van de regelgeving op het vlak van de bestuurstaal is te belangrijk en het voorzien van uitzonderingen moet steeds heel weloverwogen gebeuren. Ondanks een gunstig advies van de VCT ben ik er in deze casus daarom ook niet voor gewonnen om effectief de stap naar vertalingen te zetten.

Ik ben er me van bewust dat ik hiermee afwijk van de praktijk van eerdere bevragingen, zoals de bevraging 'Samenleven in diversiteit', die in 2017 werd georganiseerd door toenmalig minister Homans en die ook anderstalige vragenlijsten bevatte. Ik denk dat we daar heel omzichtig mee moeten omspringen. Ook al heeft mijn voorganger in dit specifieke geval gebruikgemaakt van anderstalige vragenlijsten, ik wil niet op dit precedent verder bouwen. Die bevraging van 2017 had een specifieke finaliteit, maar zelfs dan zou ik toch nog voorzichtig zijn.

De finaliteit van de Gemeente-Stadsmonitor is, zoals u weet, meer generiek, bevrageert tal van domeinen en aspecten en overstijgt het samenlevingsaspect. Een representatief staal is daarbij natuurlijk belangrijk, maar ik vind dat een omvangrijke anderstalige aanpak voor een bepaalde groep niet in verhouding staat tot de uitdaging van het verhogen van de representativiteit. Daarom zal ik ABB vragen om het voorstel om met anderstalige vragenlijsten te werken niet tot uitvoering te brengen en alternatieven te zoeken die kunnen bijdragen aan een grotere respons bij bepaalde groepen. Ik vraag ABB om dit ook in nauwe interactie te doen met de lokale besturen en in het bijzonder met de dertien centrumsteden. Ik denk bijvoorbeeld aan een vlot leesbare vragenlijst, opgesteld in duidelijk Nederlands of in 'klare taal', iets dat trouwens niet alleen voor mensen die het Nederlands niet goed machtig zijn belangrijk is maar bijvoorbeeld ook voor mensen die laaggeletterd zijn. Dat kan hen helpen om die vragenlijst in te vullen. Daarmee gaan we dus ook andere groepen in de samenleving, die het vaak moeilijk hebben om ambtelijke of complexe taal te begrijpen, toelaten deel te nemen aan deze bevraging.

Ik prefereer dat dus. Misschien zijn er ook andere manieren om het statistisch gewicht van bepaalde minderheden die minder vertegenwoordigd zijn, meer te laten doorwegen. Dat gebeurt ook bij andere onderzoeken waarbij men een te laag percentage heeft van bepaalde groepen, om zo tot een betere representativiteit te komen. Mijn concrete vraag aan ABB is dus om ter zake met andere wegen te zorgen dat de representativiteit, die belangrijk is om een juist beeld te hebben van wat er leeft in een gemeente, op peil wordt gehouden.

De voorzitter: Mevrouw Sminate heeft het woord.

Nadia Sminate (N-VA): Dank u wel, minister. U hebt het over een intentieproces van mijn kant, maar misschien is het net de indiening van mijn vraag die ervoor

gezorgd heeft dat dat voorstel van de administratie niet goedgekeurd zal worden. Of schat ik mezelf nu te hoog in? Misschien ligt het eerder aan het bezwaar dat Antwerpen heeft geuit? Ik weet het niet. Ik laat dat aan de luisteraars over. Maar het advies vragen aan de VCT wil misschien toch wel zeggen dat er wel degelijk een intentie was om dat voorstel van de administratie nader te bekijken.

Ik wil nog even iets duidelijk stellen. Ik heb het in deze commissie al heel vaak gezegd, en ik zal dat tot in den treure blijven herhalen: Nederlands is de basis van Vlaanderen. Wie iets wil betekenen in Vlaanderen, wie kansen wil grijpen, moet Nederlands kennen. Zo simpel is dat. U hebt dat vandaag ook bevestigd.

Wat uw verwijzing naar het verleden betreft: de VCT stelt duidelijk dat ze aanvaardt dat men andere talen gebruikt voor een specifieke doelgroep, meer bepaald inwoners die zich in een eerste integratiefase bevinden en nog niet de gelegenheid gehad hebben om voldoende Nederlands te leren en te kennen. Maar sinds wanneer zouden nieuwkomers een specifieke doelgroep zijn voor een algemene burgerbevraging? Dat is toch iets radicaal anders dan het geschetste voorbeeld van uw voorganger, waarbij er specifiek een gezinsenquête werd opgezet bij mensen die niet afkomstig zijn uit de EU.

Ik kan dus alleen maar zeggen dat ik blij ben dat deze beslissing er dan toch niet komt, na eerdere aanwijzingen dat dat wel zo zou zijn. Want het zou absoluut niet in lijn zijn met de ambities van het Vlaamse inburgeringsbeleid en het zou ook absoluut niet in lijn zijn met de algemene lijn van het Vlaamse regeerakkoord. Ik ben dus alsnog blij dat ik deze vraag heb ingediend.

De voorzitter: Minister Somers heeft het woord.

Minister Bart Somers: Ten eerste kan de administratie Binnenlands Bestuur op eigen houtje initiatieven nemen, onder meer richting de VCT. Mocht ik de administratie dwingen om geen enkele stap te zetten zonder dat ze aan mij een fiat vraagt, denk ik dat zowat de hele commissie in opstand zou komen en zeggen dat ik mijn boekje ver te buiten ga.

Ten tweede heeft de VCT in 2017 gezegd dat zo'n bevraging, die toen gehouden was in verschillende talen, kon. Dezelfde VCT zegt vandaag dat het ook kan. Als ik dus het advies van de VCT zou volgen, zou ik meertalige vragenlijsten kunnen laten maken in lijn met de rechtspraak of de adviezen van de VCT. Maar ik doe dat niet.

En dan kom ik bij mijn derde punt. U schat uzelf absoluut niet te hoog in, mevrouw Sminate. U hebt daarin een duidelijke overtuiging en ik respecteer die, en u verkondigt die steeds met verve. Maar – en begrijp dit niet als iets dat ik scherp of beledigend zou willen zeggen – ik heb dat eigenlijk niet nodig om te weten wat het belang van het Nederlands is. Ik heb vanaf het begin, toen ik minister van Binnenlands Bestuur werd, steeds heel consequent de nadruk gelegd op het belang van het Nederlands. Ik doe dat niet vanuit een nationalistisch perspectief, maar vanuit een emancipatorisch perspectief, vanuit het belang van het individu en het belang van de samenleving. Mijn ideologische motieven zijn dus misschien verschillend, maar mijn hardnekkigheid om het Nederlands te zien als een bindmiddel in onze samenleving en een hefboom naar kansen, is heel consequent. Trouwens, ik nodig u uit om het taalbeleid van de stad Mechelen van de voorbije twintig jaar maar eens te bekijken. Ik denk dat er weinig steden zijn die ter zake een dusdanig consequente koers gevolgd hebben. Ik heb dus eigenlijk niemand's advies of hulp of waarschuwing nodig om zelf te weten wat het belang is van het Nederlands.

Daarmee zitten we eigenlijk op dezelfde lijn. Zelfs indien u die vraag niet gesteld had, zou het voor mij glashelder zijn dat bij een algemene bevraging naar een breed publiek we dat niet kunnen doen in verschillende taalformules, omdat we dan op een hellend vlak zitten waar we weten waar we beginnen maar niet waar

we eindigen. Dat is voor mij heel belangrijk. Ik wil daarin een heldere lijn. Ik denk immers dat het naar mensen die vaak ook in kwetsbare situaties zitten, die niet altijd behoren tot de happy few en de gegoeden in de samenleving, heel belangrijk is dat een overheid heldere signalen geeft, heel duidelijk is over wat ze van die mensen verlangt. Wij verlangen van hen dat ze zich het Nederlands eigen maken, op de eerste plaats voor zichzelf, uit puur eigenbelang, omdat dat de enige manier is om in deze samenleving een werkelijke toekomst te hebben. Dat is het uitgangspunt van het beleid. Daarom gaan we andere middelen zoeken – want ik vind het wel belangrijk dat we weten wat die mensen denken – om de representativiteit van die peiling te garanderen.

De voorzitter: Mevrouw Sminate heeft het woord.

Nadia Sminate (N-VA): Dank u wel, minister. Ik ben blij dat u mij niet nodig hebt, maar dat u wel tot dezelfde conclusies komt als ik. Dat lijkt mij een zeer goede zaak.

Ik heb dat advies van de VCT ook nooit betwist. Dat advies staat er, zwart op wit, maar gaat in mijn ogen in tegen de geest van het beleid dat wij tot nu toe gevoerd hebben. Ik denk dat wij die vertaling ook absoluut niet nodig hebben. Ofwel doe je zo'n vertaling immers omdat mensen maar te kort in Vlaanderen wonen om Nederlands te kennen, maar wat is dan de relevantie van het ondervragen van zo'n kleine en beperkte groep? Ofwel zijn ze lang genoeg in Vlaanderen om Nederlands te kennen en is dus de vertaling ook overbodig, om nog maar te zwijgen over de extra kosten daarvan.

De conclusie is dus: we zijn allebei tot dezelfde conclusie gekomen. Dat is goed.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Paul Van Miert aan Bart Somers, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen, over het Labo Regiovorming en de inventaris van de samenwerkingsverbanden met referentieregio's – 3008 (2021-2022)

Voorzitter: de heer Kris Van Dijck

De voorzitter: De heer Van Miert heeft het woord.

Paul Van Miert (N-VA): Collega's, vorige week verscheen het overzicht van de samenwerkingsverbanden met de referentieregio's in een rapport, het Labo Regiovorming van de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten (VVSG). Het is een overzicht en een weergave van de impact van de beslissingen rond de regiovorming op het niveau van het lokaal bestuur, de regio, Vlaanderen en het samenwerkingsverband zelf. Het is de bedoeling dat we die inventaris tweemaal per jaar voor de jaren 2022 en 2023 geactualiseerd gaan zien.

Ik heb voor de Kempen alles doorgenomen en ik denk dat de voorzitter, samen met mij, heel blij zal zijn dat, als het gaat over het aantal gemeenten buiten de regio, buiten de afbakening, wij meestal nul hebben staan. We krijgen meestal als advies dat het binnen het werkingsgebied valt en dat een actie in het kader van de regiovorming niet noodzakelijk is. We hebben in de Kempen maar een paar uitzonderingen. Bij ons is die oefening, zoals al eerder gemeld, vrij goed verlopen.

Aansluitend op deze inventaris werd een webinar georganiseerd over hoe je als lokaal bestuur hiermee aan de slag kunt gaan. Er worden ook nog andere mogelijkheden gegeven zoals toelichtingen op het burgemeestersoverleg, regionale fora, trajectbegeleiding. Het is, kortom, een mooi document, waar goed mee kan worden gewerkt.

Ik had nog een aantal vragen, minister. Hoe ligt de inventarisatie in lijn met de taken van het Agentschap Binnenlands Bestuur (ABB) binnen regiovorming? Wat is de concrete taakverdeling tussen de VVSG en uw eigen administratie in het dossier van de regiovorming?

De verspreiding van de inventarisatie verloopt nu via de VVSG. Hoe wordt deze nuttige informatie ook beschikbaar gemaakt en vooral eenvoudig ter beschikking gesteld aan de gewone burger?

De voorzitter: Minister Somers heeft het woord.

Minister Bart Somers: Mijnheer Van Miert, hartelijk dank voor uw vragen.

Uw eerste vraag gaat over de taakverdeling tussen ABB en de VVSG op het vlak van regiovorming. De taakverdeling is afgesproken op 9 oktober 2020 in een eerste beslissing van de Vlaamse Regering over regiovorming. We hebben toen ook afspraken gemaakt over de governance van het project regiovorming. Die afspraken zijn verder uitgewerkt in de beslissing van de Vlaamse Regering van 12 maart 2021. Drie actoren spelen een centrale rol in het project regiovorming: ABB, het Labo Regiovorming en het Steunpunt Bestuurlijke Vernieuwing.

Ik wil het eerst hebben over ABB. Dat staat in voor de projectcoördinatie, de ondersteuning van de gouverneurs, het impactspoor en het organieke spoor. Ik licht kort toe. ABB heeft een projectleider aangesteld voor de projectcoördinatie en -opvolging. Zij coördineren de Vlaamse en federale impactanalyse. ABB heeft de impact van de regiovorming op het organieke kader uit het decreet Lokaal Bestuur onderzocht. Dat heeft geleid tot de principiële goedkeuring van het voorontwerp van Regiodecreet op de ministerraad van 1 april 2022. ABB monitort de voortgang van het project regiovorming en rapporteert er periodiek over.

Voor het lokale transitiepoor is een Labo Regiovorming opgericht, dat van 2021 tot eind 2023 actief zal zijn in de schoot van de VVSG. Dat is de tweede actor. Eind 2020 heeft de Vlaamse Regering een subsidie van 900.000 euro toegekend. Voor de paasvakantie is daar op mijn vraag nog 100.000 euro extra bij gekomen. De drie inhoudelijke werkpakketten van het Labo zijn u wellicht bekend, maar ik som ze nog even op: ontwikkeltrajecten uitwerken voor regio's die nog geen lange traditie van samenwerken hebben, regionale doorbraakprojecten realiseren en, ten derde, ondersteuning bieden aan regio's en subregio's die hun bovenlokale samenwerking willen afstemmen. Het webinar en de inventarisatie waar u naar verwijst in uw vraagstelling, kaderen uitdrukkelijk in dat laatste werkpakket.

Uiteraard is ook ABB hierbij betrokken. Er zit bijvoorbeeld een belangrijke link met de Vlaamse en federale impactanalyse die door ABB wordt gecoördineerd. ABB zal het initiatief van het Labo trouwens verder verspreiden via zijn website en via de eigen nieuwsbrieven, waaronder de Regionieuwsbrief waarvan in juni 2022 een nieuwe editie verschijnt. Na het afronden van de doorlooptijd van het Labo voorzien we een evaluatie, om na te gaan hoe we de ondersteuningstrajecten verder aanpakken en wie welke rol zal opnemen.

En zo komen we bij de derde pijler van het project, namelijk de wetenschappelijke ondersteuning, begeleiding en evaluatie. Dat gebeurt in de schoot van het Steunpunt Bestuurlijke Vernieuwing, de derde centrale actor.

Deze drie actoren komen wekelijks bijeen op een informele stuurgroep regiovorming, die wordt voorgezeten door mijn kabinet. Elke actor bespreekt er de voortgang van de eigen werkzaamheden, ze stemmen initiatieven af en versterken elkaars communicatie zodat ze spreken met één stem. Dat is belangrijk naar de lokale besturen toe.

Uw tweede vraag gaat over de terbeschikkingstelling van de inventaris aan de burger. De burger kan de inventaris vandaag ook al raadplegen via de website van het Labo Regiovorming. Hoe geraakt hij of zij daar? Via de website en de nieuwsbrief van de VVSG of via de website en nieuwsbrieven van ABB. Het volstaat dat de burger op de kaart van de referentieregio's klikt op de gemeente waar hij of zij woont. De documenten zijn bedoeld voor regio's, lokale besturen en samenwerkingsverbanden, maar burgers vinden er ook in terug wat de bedoeling is van de inventaris, met de nodige context.

Bij uw derde vraag, waar u peilt naar een online register van alle samenwerkingsverbanden dat stelselmatig up-to-date wordt gehouden, denk ik spontaan aan de regioscreening van 2012. Er is toch een wezenlijk verschil met de inventaris die het Labo Regiovorming ter beschikking stelt. Ik verklaar me nader. Geert Bourgeois, een van mijn voorgangers als Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, liet in 2011-2012 een grote regioscreening uitvoeren. In 2011 inventariseerden de gouverneurs de samenwerkingsvormen waar gemeenten binnen hun provincie deel van uitmaakten. Dat traject resulteerde na een traject van twee jaar in een gebiedsdekkend overzicht van alle mogelijke grote en kleine, permanente en tijdelijke samenwerkingsverbanden, structuren en afbakeningen. Die inventaris bevatte in totaal 2.229 samenwerkingsvormen. Dat onderzoek was heel belangrijk om zicht te krijgen op de problematiek en deze bovenaan de politieke agenda te krijgen. Het was een beetje een terechte agendasetting. De daarop volgende jaren bleek echter dat het moeilijk, zo niet onmogelijk was, om de inventaris up-to-date te houden. De inventaris werd om die reden enkele jaren geleden door ABB van de website gehaald.

Het online register van alle samenwerkingsverbanden waar u op doelt in uw vraag, impliceert mijns inziens een terugkeer naar de inventaris van de regioscreening. Dat is expliciet niet mijn bedoeling. De voorliggende inventaris heeft uitdrukkelijk een andere doelstelling: deze dient om de lokale besturen en regio's te ondersteunen bij hun afbakeningsoefening. Deze inventaris dient niet om te monitoren. Wat wel kan, is dat we dit overzicht online ter beschikking stellen en periodiek actualiseren. Ik zal mijn administratie de opdracht geven te bekijken op welke manier we dat zo eenvoudig mogelijk kunnen doen. Daarnaast zijn al verschillende regio's zelf aan de slag gegaan, door te snoeien in de samenwerkingsverbanden of deze in elkaar te schuiven. Enkele goede voorbeelden, waar ik in deze commissie al enkele malen heb naar verwezen, zijn gepubliceerd op de website van het Labo en zijn toegelicht op de webinars. Ik ben ervan overtuigd dat de voorliggende inventarisatie en het daaropvolgende actieve ondersteuningstraject van het Labo, dat in essentie gemaakt is om de afbakening te faciliteren, de vereenvoudigingsdiscussie zal aanwakkeren binnen de regio's. Dat blijkt nu ook al uit de praktijk. We zullen in de nabije toekomst de goede voorbeelden nog actiever promoten en onderzoeken hoe we de regio's daarin kunnen ondersteunen. Ik hoop, mijnheer Van Miert, dat dat een antwoord is op uw vragen.

De voorzitter: De heer Van Miert heeft het woord.

Paul Van Miert (N-VA): Minister, dank u wel voor uw uitgebreid en ook volledig antwoord. Ik heb in het verleden ook al meermaals duidelijk gemaakt dat onze fractie echt wel gelooft in dat strategisch project van regiovorming, in het aanpakken van die bestuurlijke verrommeling. Het is en blijft een absolute uitdaging voor vele lokale besturen. Ik denk dat de meeste regio's absoluut die handschoen wel willen opnemen om dat speelveld te rationaliseren. De meerwaarde van die inventaris is dan ook niet te betwisten. Hij geeft een heel goed overzicht, per gemeente, van wat nodig is om in lijn te zijn met die regiovorming.

Ik heb geen extra vragen meer voor u, minister. Misschien komen we er in de toekomst nog eens op terug als er nieuwe elementen opduiken.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Paul Van Miert aan Bart Somers, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen, over het hernieuwde kader voor de structurele financiering van organisaties binnen het gelijkemansbeleid – 2969 (2021-2022)

Voorzitter: de heer Kris Van Dijck

De voorzitter: De heer Van Miert heeft het woord.

Paul Van Miert (N-VA): Voorzitter, minister, collega's, tien niet-gouvernementele organisaties (ngo's) die belangrijke partners zijn voor de Vlaamse overheid op het vlak van gelijke kansen in het kader van gender, seksuele identiteit, handicap en toegankelijkheid, ontvangen een structurele ondersteuning van ongeveer 2,7 miljoen euro op jaarbasis. De belangrijke rol van het middenveld in het adviseren en het uitvoeren van het gelijkemansbeleid onderschrijven wij met onze fractie volledig. Zoals in het regeerakkoord staat, willen we deze samenwerking optimaliseren door het creëren van objectieve financieringskaders, gericht op de beleidsdoelstellingen van onze Vlaamse overheid. Door het streven naar een duidelijke taakafbakening, efficiënte organisatievormen en veel minder versnippering zouden we dit willen bereiken.

Minister, eerder hebt u aangegeven dat het optimaliseringstraject in volle voorbereiding is. Daarom heb ik drie vragen voor u. Wat is de stand van zaken van het traject? Op welke wijze betreft u het huidige gelijkemansbeleid in de formulering van dit vernieuwde financieringskader? Wat is de timing voor de lancering van dat financieringskader?

De voorzitter: Minister Somers heeft het woord.

Minister Bart Somers: Mijnheer Van Miert, ik zal uw drie vragen samen beantwoorden, als u dat goedvindt.

Eind maart 2022 heb ik een overheidsopdracht laten uitschrijven voor een onderzoek naar de mogelijkheden om de samenwerking te optimaliseren tussen de Vlaamse overheid en de gelijkemans- en middenveldorganisaties voor de thema's gender, seksuele diversiteit en handicap. Die opdracht zal de huidige samenwerking tussen het Vlaamse gelijkemansbeleid en de middenveldorganisaties evalueren. Daarnaast zal bekeken worden wat de rollen en functies zijn van het gelijkemansmiddenveld. Op basis van die resultaten zullen scenario's voor de verbetering van de samenwerking uitgewerkt worden, alsook een of meerdere objectieve kaders voor financiering.

Offertes voor die overheidsopdracht konden worden ingediend tot 19 april. De ingediende kandidaturen werden onlangs beoordeeld door een gunningscommissie en de opdracht werd gegund aan IDEA Consult. Het traject met IDEA Consult wordt opgestart in juni 2022 en loopt zes maanden.

De gelijkemansorganisaties die vandaag ad nominatim worden gefinancierd door Gelijke Kansen zijn betrokken in dit traject. Het kwam aan bod in de gesprekken over de jaarplannen en -verbintenissen voor 2022. Op 21 april hadden wij een online meeting over het traject. Daar konden ze hun eerste appreciatie van de voorgestelde aanpak geven en vragen stellen. Ook doorheen het verdere verloop van het onderzoek worden ze betrokken. Zij zullen uitgenodigd worden om deel te nemen aan bilaterale gesprekken, groepsinterviews en werksessies.

Het onderzoek loopt af eind dit jaar. Vervolgens zal ik met deze voorstellen aan de slag gaan.

De voorzitter: De heer Van Miert heeft het woord.

Paul Van Miert (N-VA): Dank u wel voor uw antwoord, minister. Ik heb u hier nog niet zo heel lang geleden over bevraagd. Ik wil u niet pesten, ik wil vooral het thema onder de aandacht houden, want die structurele samenwerking is toch een van de hoekstenen van ons gelijkheidsbeleid in Vlaanderen. Daar gaan ook heel wat middelen naartoe: een kleine 3 miljoen euro. Ik vind het dus verstandig om die besteding voortdurend tegen het licht te houden en te bekijken hoe het staat met de uitgegeven middelen en of het eventueel anders en beter zou kunnen.

Het was toch een van de ambities die u voor deze legislatuur hebt geformuleerd, minister, om die zaken te stroomlijnen inzake het gelijkheidsbeleid, met uitbreiding naar integratie en inburgering, bijvoorbeeld. U wilde die veelheid van ondersteunde projecten terugbrengen naar een aantal kernprojecten met focuspunten. Onze fractie draagt dat hoog in het vaandel, en daarom stel ik ook deze vraag.

Ik heb op dit moment geen bijkomende vragen met betrekking tot deze materie, minister.

De voorzitter: Minister Somers heeft het woord.

Minister Bart Somers: Ik waardeer het engagement en de waakzaamheid van het parlementslid.

De voorzitter: De heer Van Miert heeft het woord.

Paul Van Miert (N-VA): Ik waardeer het volledige antwoord van de minister.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Maaike De Vreese aan Bart Somers, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen, over de test maatschappelijke oriëntatie en het digitale lessenspakket – 3010 (2021-2022)

Voorzitter: de heer Kris Van Dijck

De voorzitter: Mevrouw De Vreese heeft het woord.

Maaike De Vreese (N-VA): Minister, Brugge is kampioen. Het zal jullie niet ontgaan zijn: ik ben mijn stem een beetje kwijt. Maar ik zal met mijn laatste krachten vandaag toch deze vraag aan u stellen.

Zoals iedereen weet, is dit jaar het nieuwe Inburgeringsdecreet in voege getreden. Met verschillende vernieuwingen trachten we nieuwkomers een goede start te geven om zelfstandigheid te verwerven binnen onze Vlaamse samenleving. Naast deze elementen werden er ook initiatieven in de steigers gezet om het lessenspakket maatschappelijke oriëntatie (MO) verder te professionaliseren. Zoals de voorzitter al zei, hebben wij de kans gekregen om zelf een van die lessen te volgen.

Tijdens de gedachtewisseling met de directeur van het Agentschap Integratie en Inburgering (AgII), Jo De Ro, op 18 januari werd er aangegeven dat de gestandaardiseerde MO-test in voege moet zijn vanaf 1 maart 2022. Alle inburgeraars die een inburgeringscontract tekenen vanaf 1 maart 2022 zouden de gestandaardiseerde test moeten afleggen in testcentra. Met enkele commissieleden hebben we onlangs zo'n gestandaardiseerde test afgelegd in het regiohuis in Mechelen.

Daarnaast wordt er dit jaar ook sterk ingezet op het digitaal lessenspakket MO. In de commissievergadering van januari werd er aangegeven dat de agentschappen

de krachten zouden bundelen om online lesmodules per thema te ontwikkelen en die te ontsluiten via Google for Education.

Hoe verloopt de implementatie van de nieuwe gestandaardiseerde test MO? Wat zijn de eerste bevindingen van het gebruik van deze nieuwe test?

Kunt u extra toelichting geven bij de ontwikkeling van het digitaal lessenpakket MO? Hoe verliep de implementatie van het digitaal leerplatform via Google for Education? Wat zijn de eerste bevindingen van de brede uitrol?

Acht u bijkomende initiatieven noodzakelijk om het onderdeel MO van het inburgeringstraject te versterken ten voordele van die nieuwkomers?

De voorzitter: Mevrouw De Vreese, heb ik goed begrepen dat u uw stem op de Grote Markt van Brugge verloren hebt? Dat is in ieder geval een zeer geldige reden.

Minister Somers heeft het woord.

Minister Bart Somers: Mevrouw De Vreese, ik was al bezorgd dat het was wegens de polariserende gesprekken, maar het komt door hooliganesk geroep.

Ik heb inderdaad vernomen dat verschillende parlementsleden de test MO hebben afgelegd. Ik zal me beperken tot het overmaken van mijn felicitaties aan onze secretaris, Willy Dirkx, aan Brecht Warnez en aan Tom Ongena, want zij scoorden alle drie 100 procent. Het valt me op dat geen enkel N-VA-parlementslid 100 procent behaalde. Wat me nog meer opviel, is dat de Vlaams Belangparlementsleden zelfs niet durfden deelnemen aan de test. Beeldt u zich eens in dat dat verkeerd gelopen zou zijn! *(Gelach. Opmerkingen van Chris Janssens)*

U stelt een terechte vraag naar de implementatie van de gestandaardiseerde test. Het decreet is in werking getreden op 1 maart 2022. De eerste grote bulk van testen wordt verwacht in juni. Dan studeert de eerste lichter af van inburgeraars die het traject MO hebben doorlopen.

De MO-test wordt afgenomen op negen locaties: Brugge, Kortrijk, Gent, Antwerpen, Mechelen, Turnhout, Hasselt, Leuven en Brussel. Vanuit het proefdraaien van de eerste tien effectief afgelegde testen zijn de eerste ervaringen alvast positief. Ik heb begrepen dat ook jullie ervaring positief was. Het testplatform blijkt gebruiksvriendelijk te zijn voor zowel begeleider als gebruiker. Ik heb wel gehoord dat er een deelnemer was die dacht dat de eerste testvraag, waarbij hij moest kiezen tussen bier en frieten, een eerste, moeilijke, echte vraag was. Dat moeten we toch nog duidelijker maken. *(Opmerkingen van de voorzitter)*.

De test blijkt gebruiksvriendelijk te zijn en de noodzakelijke digitale vaardigheden om de test af te leggen zijn herleid tot een minimum, waardoor slechts minimale begeleiding nodig is.

Zelf zie ik heel veel mogelijkheden in de ontwikkeling van een digitaal lessenpakket MO. Ik geloof dat dat het integratietraject MO kan versterken. De docenten MO gebruiken het online platform Google for Education sinds mei om les te geven. De volgende stap is het gebruik van cursistenaccounts. Dit zit momenteel in verschillende klasgroepen in een pilootfase. Vanaf juli 2022 wordt dit breed uitgerold.

De volledige ontsluiting van het digitale lessenpakket is voorzien in september 2022. Op termijn wordt gestreefd naar beschikbaarheid in 24 talen. Dit wordt gradueel opgebouwd. U weet dat mensen deze lessen MO volgen in hun eigen taal of een taal die ze goed beheersen, omdat ze hun kennis van het Nederlands nog aan het opbouwen zijn.

De eerste bevindingen van het lessenpakket en het digitaal platform zijn eveneens positief, zowel bij leerkrachten als bij klanten. Het geeft de klant de mogelijkheid –

dat vind ik belangrijk – om zelfstandig te werken, het werkt drempelverlagend naar digitalisering toe en de klanten ervaren meer zelfvertrouwen.

Zijn er bijkomende initiatieven noodzakelijk? In het regeerakkoord en in het wijzigingsdecreet Inburgering zijn een aantal belangrijke kernelementen opgenomen met betrekking tot maatschappelijke oriëntatie. Er zijn vernieuwde evalueerbare einddoelen voor de cursus MO vastgelegd met een verhoogde focus op verlichtingswaarden en met vastgelegde minimumdoelen die elke inburgeraar op het einde van de cursus moet beheersen. We zijn dus eigenlijk uit de sfeer van het amateurisme naar gestandaardiseerde professionaliteit gegaan. We hebben de gestandaardiseerde test uitgewerkt en rollen die nu uit. Als ik spreek over amateurisme, is het niet het amateurisme van de medewerkers, want die zijn altijd heel professioneel, maar het kader waarbinnen ze moeten werken is geprofessionaliseerd. Er is een professionaliseringstraject voor de MO-docenten opgezet. Er is een screening uitgewerkt om de digitale vaardigheden van de cursisten vast te stellen, met daaraan gekoppeld een vormingstraject voor degenen die dit nodig hebben. Dat is eigenlijk een impliciete vijfde pijler van het inburgeringstraject, namelijk digitale basisvaardigheden voor zij die die nog niet hebben.

Wat staat er nog op de planning? We willen binnen MO nog meer inzetten op differentiëring. De agentschappen werken dit uit volgens het systeem van massamaatwerkproductie, waarbij er vertrokken wordt van een aantal typeprofielen. De bedoeling is om nog meer te kunnen inspelen op de behoeften en de capaciteiten van de cursist. Er zal wel steeds voldaan moeten worden aan de minimumdoelen en men moet uiteraard slagen op de test. We gaan ook een zelfstudiepakket MO ontwikkelen. Hier zal vanaf 2022 een eerste proeftuin rond opgezet worden. We bouwen dus verder op wat we de voorbije twee jaar hebben gerealiseerd. De agentschappen doen daar ongelooflijk baanbrekend werk. Denemarken kan bij ons komen leren.

De voorzitter: Mevrouw De Vreese heeft het woord.

Maaike De Vreese (N-VA): Minister, het is goed dat u en het kabinet gezorgd hebben voor de organisatie, en zeker ook de medewerkers van het AgII, dat we die test hebben kunnen afleggen, dat we weten wat dat inhoudt, en ook dat we weten dat iedereen die test wel degelijk kan afleggen met een minimum aan digitale skills. Ik weet dat er bijvoorbeeld voor de jachtsector gekeken wordt om het theoretisch examen digitaal te maken. Daar zijn ze ook al bang of dat wel voldoende toegankelijk zal zijn voor een iets ouder publiek. Ik heb hun gezegd dat ze zeker eens langs moeten gaan bij het AgII, want daar zorgen ze er zelfs voor dat mensen die analfabeet zijn, dat kunnen volgen. Ik wil hier dus absoluut de medewerkers van het AgII bedanken dat wij dat inburgeringstraject allemaal kunnen volgen. Dat is zeker voor onze fractie heel belangrijk.

Het is ook heel belangrijk, minister, dat gewaarborgd wordt dat de kwaliteit van dat traject hoog ligt, dat we ook daar de lat hoog leggen, en we op dat vlak ook bepaalde meetbare instrumenten hebben om te kijken of het traject volstaat om te voldoen aan de minimumvereisten, maar ook of we voor bepaalde profielen eventueel de lat hoger kunnen leggen.

Ook de digitalisering van dat pakket en die zelfstudie zijn voor mij een stokpaardje, omdat ik het belangrijk vind dat we dat traject al iets vroeger gaan trekken en dat we in bepaalde gevallen mensen ook een inburgeringstraject aanbieden in het land van herkomst, vooraleer men naar hier komt. Dat is bijvoorbeeld ook aan bod gebracht door minister Crevits in het kader van arbeidsmigratie, maar ik zal daar hier nu niet verder over uitweiden.

Ik heb nog één korte vraag, minister. Dat traject zal inderdaad vertaald worden in verschillende talen, in 24 talen. Kunt u daarvan de tijdslijn meegeven? Tegen wanneer denkt u dat dat volledig rond zal zijn?

De voorzitter: De heer Ongena heeft het woord.

Tom Ongena (Open Vld): Ik wil even kort tussenkomen, omdat we inderdaad getuige zijn geweest van het afleggen van die test. Het is mijn overtuiging – en ik meen ook die van veel collega's – dat het zeer professioneel was. Het was geen amateurisme, maar een zeer grondige test. Ik wil de mensen van de agentschappen, ook de twee stedelijke, danken voor hun inzet van de voorbije jaren. Het agentschap heeft aangetoond hoe je van een crisis een opportuniteit kunt maken. Door corona konden de lessen niet doorgaan en men is heel snel geschakeld naar een digitale lesomgeving. Dat heeft nu zijn beslag gevonden in digitale testen. Er is prima werk geleverd. Dat mag hier in het parlement benadrukt worden.

De voorzitter: Minister Somers heeft het woord.

Minister Bart Somers: Dank u, collega's, voor de positieve feedback en de terechte pistes die we verder nog kunnen bewandelen. We moeten echt overwegen om bij het maken van die zelfstudiepakketten voor mensen die bijvoorbeeld universitair geschoold zijn, de lat hoger te leggen. We bewijzen hun daar een dienst mee. We hebben nu een beetje een 'catch all', waarbij je mensen minimale vaardigheden wilt meegeven. Maar bij mensen die academisch gevormd zijn, kunnen we absoluut overwegen om die lat hoger te leggen. We moeten, evident, wel kijken hoe we dat juist doen. Dat is een proces waar we de volgende tijd aan moeten werken.

Ik geloof heel sterk in het zelfstudiepakket. Het laat toe om op de arbeidsmarkt actief te zijn en in de vrije tijd de studie aan te vatten. Het maakt het ook goedkoper, want dat is ook een bezorgdheid. Hoe kostelijk is het inburgeringstraject? Eenmaal je dat pakket hebt, moet je daar niet permanent een leerkracht bij zetten. Bij sommige mensen zal altijd wel een leerkracht aanwezig moeten zijn, maar ik kan me inbeelden dat zelfstudie voor heel wat mensen een haalbare kaart is. Het is een belangrijk argument om de maatschappelijke kost op die manier te drukken.

Ik ben het idee genegen om aan mensen – dat geldt minder voor vluchtelingen, maar bijvoorbeeld bij huwelijksmigratie of volg- of arbeidsmigratie – op een zeker moment te kunnen zeggen: leer in uw land van herkomst al het inburgeringstraject. Mensen die dan in de samenleving komen zijn dan vanaf dag één gewapend om daar op een positieve manier te functioneren. Het kan mensen ook empoweren. Vrouwen die uit een culturele omgeving komen die hen minder kansen geeft, gaan vanaf het moment dat zij ons land binnenkomen, een veel beter inzicht hebben in wat de gelijkheid van man en vrouw betekent. Het gaat mensen ook gemakkelijker toelaten om de rol van ouder op te nemen in het schooltraject van hun kinderen. Zelf geloof ik dat dit een absolute meerwaarde betekent, op de eerste plaats voor die mensen die de migratiebeweging maken. Dat is ook belangrijk om mee te nemen. Dat is een heel interessante piste, waar ik zelf op werk en waarover ik aan het nadenken ben of en hoe we dat eventueel versneld zouden kunnen doen.

In het begin van mijn politieke loopbaan, toen ik minister-president was, met Marino Keulen die als eerste minister dat inburgeringstraject realiseerde, werd dat inburgeringstraject afgeschilderd als iets bestraffends of iets negatiefs, of iets dwingend tegenover mensen. Ik heb dat nooit begrepen. Ik heb dat altijd gezien als iets om kansen te geven aan mensen. Hoe kun je succesvol zijn in een samenleving als je niet weet hoe die samenleving in elkaar zit? Hoe kun je beweren dat je een progressief politicus bent en niet begrijpen dat het bijbrengen van het idee dat mannen en vrouwen gelijk zijn, dat er een scheiding is van kerk en staat, dat er iets bestaat als vrije meningsuiting essentieel is? Hoe kun je de grondwaarden, de verlichtingswaarden niet meegeven van bij het begin? Dat kan toch geen straf zijn. Dat is toch emancipatie, kansen geven. Vanuit een kansenperspectief is het een idee om te onderzoeken hoe we in een volgende stap die trajecten al voor de

migratie kunnen laten bestuderen. Dat geldt ook voor het Nederlands. Als je in de samenleving komt, kun je dat dan meteen op een positieve manier doen.

Nogmaals, dit geldt niet voor politieke vluchtelingen, evident, want die moeten hun land ontvluchten. Denk aan de Oekraïners. Aan die mensen kun je niet zeggen: 'Leer eerst Nederlands en MO.' Dat gaat niet. Maar voor andere groepen is dat perfect denkbaar en wijs.

Ten slotte: het is nu al vertaald in zestien talen. Ik denk dat we begin 2023 naar nog meer talen kunnen evolueren. We hebben er nu zestien en er komen er nog bij tussen dit en een jaar.

De voorzitter: De minister verwijst naar de periode 2003. Ik denk inderdaad dat er heel veel water door onze verschillende Vlaamse rivieren is gestroomd. Dit wordt inderdaad niet meer aanzien als een bestraffing, maar toen was dat wel degelijk het geval. (*Opmerkingen van minister Bart Somers. Opmerkingen van Chris Janssens*)

Mevrouw De Vreese heeft het woord.

Maaike De Vreese (N-VA): Eenmaal het zelfstudietraject afgerond is voor de testen van MO en eenmaal we zover staan om die Nederlandse lessen op afstand aan te bieden, stel ik voor om een soort proefproject te maken. Zo kunnen we zien op welke manier het werkt en dan kunnen we het op basis daarvan verder uitrollen.

Bedankt voor uw uitgebreide antwoorden, minister.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Chris Janssens aan Bart Somers, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen, over de procedure tegen het Erkenningsdecreet lokale geloofsgemeenschappen door Diyanet bij het Grondwettelijk Hof – 3022 (2021-2022)

VRAAG OM UITLEG van Katrien Partyka aan Bart Somers, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen, over het aanvechten van het Erkenningsdecreet lokale geloofsgemeenschappen door Diyanet bij het Grondwettelijk Hof – 3026 (2021-2022)

Voorzitter: de heer Kris Van Dijck

De voorzitter: De heer Janssens heeft het woord.

Chris Janssens (Vlaams Belang): Minister, vorige week raakte bekend dat het nieuwe decreet op het toezicht en de erkenning van lokale geloofsgemeenschappen dat vorig jaar in het Vlaams Parlement werd goedgekeurd, wordt aangevochten voor het Grondwettelijk Hof. Uit de eerste mediaberichten bleek dat het ging om Diyanet, uit latere berichten heb ik begrepen dat het uit een bredere organisatie komt, vanuit de Coördinatieraad van de Islamitische Instellingen van België, een overkoepeld orgaan van islamitische organisaties waaronder de grootste Turkse en Marokkaanse moskeeën verenigd zijn. Milli Görüs, Diyanet maar ook een aantal Marokkaanse en zelfs Albanese moskeeën zouden daarbij betrokken zijn.

In theorie moest dat decreet de greep van buitenlandse regimes op de moskeeën in Vlaanderen tegengaan. Mijn vrees is echter dat allerlei nuanceringen en uitzonderingsbepalingen ertoe leiden dat het nieuwe decreet weliswaar een hele reeks

bureaucratische verplichtingen oplegt aan heel wat geloofsgemeenschappen waar in de regel bijna nooit problemen mee zijn, zoals heel wat kerken hier in Vlaanderen, maar dat de buitenlandse invloed op moskeeën allicht niet of nauwelijks zal worden teruggedrongen.

U hebt zelf ook al herhaaldelijk gezegd dat die Diyanetmoskeeën hier in Vlaanderen erkend kunnen blijven en dat er zelfs nieuwe kunnen worden erkend. Er zitten er heel wat in de wachtlijst. U hebt gezegd dat elke moskee apart wordt beoordeeld en dat u elke moskee die onder die koepel ressorteert, op haar eigen merites zult beoordelen. Het gaat nochtans over één groot orgaan, een vanuit Ankara aangestuurde organisatie met allemaal discipelen die hier onder de Diyanetkoepel actief zijn. Nochtans weet iedereen wat er aan de hand is in die Diyanetmoskeeën, die eigenlijk gewoon worden aangestuurd vanuit het Turkse regime en waarvan de Staatsveiligheid al herhaaldelijk heeft gezegd dat daar een probleem zit, dat Diyanet in Vlaanderen gewoon de lange arm van Erdogan is.

Maar zelfs die mijns inziens brave en minimale verstrakkingen die nu in het decreet staan – in de eerste plaats dat moskeeën niet meer erkend en gefinancierd kunnen worden wanneer de imams die er preken op de payroll staan van een buitenlands regime – worden nu blijkbaar aangevochten door een aantal islamitische organisaties. Het lijkt wellicht geen twijfel dat ook de opdracht van deze procedure wordt gestuurd of minstens wordt goedgekeurd vanuit het buitenland. Ik denk dat deze charge vanuit de islamitische gemeenschap in Vlaanderen vooral toont dat de appeasementpolitiek die de regeringen tot op heden in dit land hebben nagestreefd tegenover Diyanet, Milli Görüs en andere islamitische koepels faalt. Vanuit die organisaties reageert en chargeert men zeer onwillig en arrogant.

Minister, hoe reageert u op het feit dat islamitische organisaties naar het Grondwettelijk Hof stappen om uw decreet aan te vechten? Kunt u toelichten welke bepalingen van het decreet concreet worden aangevochten? Welke conclusies trekt u hieruit voor de organisaties die daarin betrokken zijn zoals Diyanet, Milli Görüs en dergelijke meer? Bent u nog altijd van oordeel dat Diyanet, Milli Görüs enzovoort te goeder trouw zijn en voldoende loyaal aan onze samenleving en dat de daaronder ressorterende moskeeën dus erkend kunnen worden en blijven? Overweegt u nog steeds geen stappen te zetten om in samenwerking met de Federale Regering Diyanet, Milli Görüs en andere radicale islamitische verenigingen tot ongewenste organisaties te laten verklaren die geen plaats hebben in Vlaanderen?

De voorzitter: Mevrouw Partyka heeft het woord.

Katrien Partyka (cd&v): Zoals ze in Engeland zeggen: 'I beg to differ.' Ik ben het niet helemaal eens met mijn collega. Hij zegt dat het nieuwe Erkenningsdecreet gaat over brave en minimale regels. Hij spreekt van een 'appeasement' tegenover sommige organisaties. Ik ga daar uiteraard helemaal niet akkoord mee. We hebben dat in het parlement besproken, bediscussieerd en ook een beetje aangepast. Ik denk dat in het Erkenningsdecreet, zoals het past in een democratie, heel duidelijke regels afgesproken zijn. Dat is zeker ook nodig. Het gaat over geloof en de plaats die geloof kan hebben in onze samenleving, met de democratische regels die daarop van toepassing moeten zijn. Ik wil dus heel duidelijk zeggen dat ik denk dat er net wel heel duidelijke regels zijn afgesproken om die geloofsgemeenschappen te kunnen erkennen. Er wordt ook heel duidelijk omschreven van welke regels we verwachten dat ze in onze samenleving worden nageleefd. Er zijn ook overheidsmaatregelen; dat past ook in een democratie. En er werd een informatie- en screeningdienst opgericht, specifiek bedoeld om dat allemaal na te gaan.

Het feit dat Diyanet en andere organisaties aangeven dat ze naar het Grondwettelijk Hof zullen stappen, roept natuurlijk vragen op. Het is uiteraard in een democratie, met een scheiding tussen kerk en staat, ieders recht om dingen aan te

vechten voor een rechtbank. Maar deze uitspraken roepen toch enkele vragen op, die ik aan u wil voorleggen, minister.

Werd u hiervan op de hoogte gesteld, en zo ja, wanneer? Hebben Diyanet en aanverwante organisaties hierover contact opgenomen met u? Werd er aangegeven welke elementen van het decreet men wil aanvechten of welke problemen men daarin ziet?

Weet u of andere geloofsgemeenschappen plannen hebben om het Erkenningsdecreet aan te vechten?

Welke gevolgen heeft deze aanvechting voor de verdere invoering en toepassing van de voorwaarden die opgenomen zijn in het Erkenningsdecreet?

De voorzitter: Minister Somers heeft het woord.

Minister Bart Somers: Ik wil beide collega's bedanken voor hun vragen. Het is inderdaad ongezien dat de Belgische tak van Diyanet, het Turkse ministerie voor Godsdienstzaken, naar het Belgisch Grondwettelijk Hof stapt om het nieuwe Vlaamse Erkenningsdecreet aan te vechten. Deze houding van Diyanet toont nog maar eens aan dat het nieuwe Erkenningsdecreet en het nieuwe toezichtsorgaan – de informatie- en screeningdienst – belangrijke hervormingen zijn. Ze zijn absoluut noodzakelijk om elke vorm van buitenlandse inmenging – via financiering of een andere vorm van ondersteuning – die afbreuk doet aan de onafhankelijkheid van een lokale geloofsgemeenschap, grondig aan te pakken. Mocht dit een appeasementverhaal zijn of een verandering in de marge, dan denk ik niet dat Diyanet naar het Grondwettelijk Hof zou stappen.

Het is ook ongezien van Diyanet omdat het decreet net tot doel heeft om geloofsgemeenschappen – islamitische maar ook orthodoxe, protestantse en andere – die goed functioneren en voldoen aan alle regels, te kunnen erkennen. Door het feit dat Diyanet nu naar de rechtbank stapt, blokkeren ze eigenlijk de mogelijkheden of dreigen ze de mogelijkheden te blokkeren van lokale geloofsgemeenschappen om een erkenning te verkrijgen, wat dus toch onbegrijpelijk is. Ten tweede bewijzen ze dat de regels die we opstellen, regels zijn die ze als bedreigend ervaren, bedreigend voor de belangen en de positie die ze tot nu toe hadden. Ze beseffen dus dat ze zich naar dit nieuwe decreet zullen moeten schikken. Want als ze gewoon verder blijven werken zoals tot op heden, dan zal dat niet lukken.

Via deze nieuwe erkenningsregeling kunnen we als Vlaamse overheid bijvoorbeeld controleren of erkende en erkenningszoekende lokale geloofsgemeenschappen onder invloed staan van ongewenste buitenlandse inmenging door het bijvoorbeeld niet meer mogelijk te maken dat staatsimams bezoldigd, opgeleid en uitgestuurd worden om actief te zijn in onze Vlaamse lokale geloofsgemeenschappen.

Diyanet heeft het vernietigingsberoep ingesteld met nog een aantal partijen gelieerd aan buitenlandse bewegingen of overheden zoals de vzw Rassemblement des Muselmans de Belgique, die volgens de veiligheidsdiensten rechtstreeks gelinkt is aan het Marokkaanse Ministerie van Godsdienstzaken – zeg maar de Marokkaanse Diyanet. De huidige voorzitter van deze vzw is trouwens de vorige vicevoorzitter van het Executief van de Moslims van België (EMB), die ontslag heeft moeten nemen naar aanleiding van een rapport van de Staatsveiligheid, die hem bestempelde als een agent van de Marokkaanse overheid. In het verzoekschrift staat zelfs zijn naam vermeld als vertegenwoordiger van deze vzw.

Een andere vzw die naar het Grondwettelijke Hof is gestapt, is de vzw Belgische Islamitische Federatie, de Belgische tak van Milli Görüs. De Staatsveiligheid beoordeelt de ideologie van Milli Görüs als strijdig met de mensenrechten en de gelijkheid van man en vrouw, als antiwesters en antisemitisch.

Deze drie organisaties – Diyanet, Rassemblement en Milli Görüs – vormen trouwens ook de kern van de zogenaamde Coördinatieraad van de Islamitische Instellingen van België, kortweg CIB. Dat is de schaduwconstructie binnen het EMB waarlangs, volgens de veiligheidsdiensten, buitenlandse actoren concrete invloed uitoefenen op de werking en besluitvormingsprocessen van het EMB als erkend representatief orgaan van de islam in België.

Ik heb meermaals in de commissie en in de plenaire vergadering mijn bezorgdheden geuit over dit CIB, dat sterke controle uitoefent op het EMB, waarbij zelfs officiële mededelingen van het EMB door het CIB medeondertekend werden door de directeur-generaal van Diyanet en een bestuurslid van Rassemblement vzw.

Het gegeven dat de vernieuwingsoperatie van het EMB in handen zat van dit CIB, vormt een van de redenen waarom minister Van Quickenborne de procedure tot intrekking van de erkenning heeft opgestart.

Ik kom tot uw tweede vraag, wanneer we op de hoogte gesteld werden. Noch Diyanet noch de andere actoren informeerden mij over hun voornemen om het Erkenningsdecreet bij het Grondwettelijk Hof aan te vechten. Iedere belanghebbende kon sowieso binnen zes maanden na de bekendmaking van het Erkenningsdecreet in het Belgisch Staatsblad, dus uiterlijk op 16 mei 2022, een vernietigingsberoep instellen tegen het Erkenningsdecreet bij het Grondwettelijk Hof. Mijn kabinet stelde op 17 mei 2022 via de website van het Grondwettelijk Hof vast dat er twee afzonderlijke vernietigingsprocedures werden ingesteld tegen het Erkenningsdecreet. Een eerste beroep gaat uit van Diyanet, Milli Görüs en de vzw Rassemblement. Een tweede beroep gaat uit van de provincie Antwerpen – die bevindt zich daardoor in een voor mij toch zeer merkwaardig gezelschap – tegen de verkorte erkenningsprocedure. Ook de provincie Antwerpen informeerde mij hierover voorafgaandelijk niet. Signalen waren er hier al wel omdat de gedeputeerde, de heer Lemmens, tijdens de hoorzitting in deze commissie over het ontwerp van Erkenningsdecreet aangaf dat hij wegens de financiële impact op de provincies bezwaren had tegen de verkorte erkenningsprocedure, die aanleiding kon geven tot een vernietigingsberoep bij het Grondwettelijk Hof. Het verbijstert mij ook evenzeer dat zulke afwegingen leiden tot een procedure bij het Grondwettelijk Hof.

Werd ik door Diyanet op de hoogte gesteld van de specifieke redenen? Het advocatenkantoor Eubelius, dat ik ondertussen heb aangesteld, heeft de verzoekschriften opgevraagd en mij inmiddels bezorgd. Het beroep van de provincie Antwerpen beperkt zich tot het aanvechten van de verkorte erkenningsprocedure die als overgangmaatregel werd opgenomen in het Erkenningsdecreet. Volgens de provincie zou de verkorte erkenningsprocedure nefaste gevolgen hebben voor de taakstelling en de financiën van de provincie Antwerpen. De provincie gaat ervan uit dat de 36 mogelijke erkenningsaanvragen via de verkorte erkenningsprocedure voor een structurele en financiële last voor de provincie zorgen zonder dat de provincie hier rond een beleid heeft kunnen ontwikkelen en dat volgens de provincie hierdoor het rechtszekerheids- en vertrouwensbeginsel geschonden is.

Wat betreft het beroep van de groep rond Diyanet wordt het volledige Erkenningsdecreet aangevochten, zowel de nieuwe criteria voor de reeds erkende als die voor de nieuw te erkennen lokale geloofsgemeenschappen. In het bijzonder worden de volgende bepalingen van het Erkenningsdecreet aangevochten – en dat zijn er wel wat. Eén: het verbod op rechtstreekse of onrechtstreekse financiering of ondersteuning die afbreuk doet aan de onafhankelijkheid van een lokale geloofsgemeenschap of verband houdt met extremisme. Twee: het verbod op de tewerkstelling van bedienaars van de eredienst en hun vervangers die bezoldigd worden door een buitenlandse overheid. Drie: de verplichting om een inburgeringstraject te volgen door bedienaars van de eredienst en hun vervangers. U ziet dat het decreet nogal wat bepalingen bevat die een helder kader creëren dat buitenlandse inmenging

moet verminderen. Vier: de verplichting om in geen geval, op welke wijze dan ook, medewerking te verlenen aan activiteiten die aanzetten tot discriminatie, haat of geweld tegen een persoon, een groep, een gemeenschap of leden daarvan. Vijf: de verplichting om alle redelijke inspanningen te ondernemen om personen die aanzetten tot discriminatie, haat of geweld jegens een persoon, een groep, een gemeenschap of de leden daarvan, te weren uit de organisatie en de werking van het voorlopig bestuursorgaan. Zes: de verplichting om alle redelijke inspanningen te ondernemen om personen die in door de lokale geloofsgemeenschap gebruikte lokalen en plaatsen aanzetten tot discriminatie, haat of geweld jegens een persoon, een groep, een gemeenschap of de leden daarvan, te weren uit de gebruikte lokalen en plaatsen. Zeven: de verplichting om, onverminderd de vrijheid van godsdienst, alle redelijke inspanningen te ondernemen om de geldende wetgeving na te leven en niet hun medewerking te verlenen aan handelingen strijdig met de geldende wetgeving, in het bijzonder de Grondwet en het Europees Verdrag tot Bescherming van de Rechten van de Mens en de Fundamentele Vrijheden (EVRM). Acht: de verplichting om in geen geval, op welke wijze dan ook, aan te zetten tot discriminatie, haat of geweld jegens een persoon, een groep, een gemeenschap of leden daarvan. Negen: de verplichting om een wachtperiode van vier jaar te doorlopen en de hieraan gekoppelde verplichtingen na te leven. Tien: de oprichting en de bevoegdheden van de Vlaamse Informatie- en screeningsdienst werden eveneens aangevochten.

Volgens de groep rond Diyanet houden deze verplichtingen en verbodsbepalingen een schending in van de godsdienstvrijheid, de organisatorische autonomie van erediensten, het recht op bescherming van de privacy en de vrijheid van vereniging, het gelijkheids- en nondiscriminatiebeginsel zoals vervat in de Grondwet en het EVRM, en de bevoegdheidsverdelende regels, waarbij het Vlaams Parlement met het Erkenningsdecreet zijn bevoegdheden heeft overschreden. Volgens Diyanet behoren de bepalingen rond het vastleggen van voorwaarden en verbodsbepalingen aan eredienstbedienaars en de oprichting van en toekenning van controlebevoegdheden aan de screeningsdienst toe aan de federale wetgever.

Ik heb enkel weet van deze twee vernietigingsberoepen ingesteld door de groep rond Diyanet en de provincie Antwerpen. De andere erkende erediensten hebben geen beroep ingesteld bij het Grondwettelijk Hof tegen het Erkenningsdecreet. Het is evenwel altijd mogelijk dat een andere eredienst of een andere persoon of organisatie die van een belang doet blijken nog zal tussenkomen in het geding. Zij beschikken immers over een termijn van dertig dagen om daartoe een memorie in te dienen, nadat het Grondwettelijk Hof in het Belgisch Staatsblad een bericht heeft bekendgemaakt waarin de vernietigingsberoepen worden bekendgemaakt.

Aangezien geen schorsingsberoep werd ingesteld blijft het Erkenningsdecreet ten volle zijn uitwerking hebben tot op moment van het arrest van het Grondwettelijk Hof. De erkenningsaanvragen die worden ingediend op basis van de verkorte erkenningsprocedure, moeten decretaal gezien verder worden behandeld. Ook de al erkende lokale geloofsgemeenschappen moeten zich binnen het jaar blijven conformeren aan de nieuwe erkenningscriteria.

Wanneer het Grondwettelijk Hof een of meerdere bepalingen van het Erkenningsdecreet vernietigt, dan worden die retroactief vernietigd, wat betekent dat ze worden geacht nooit te hebben bestaan. Het Grondwettelijk Hof kan wel de terugwerkende kracht van de vernietiging verzachten door de gevolgen van de vernietiging voor de toekomst niet te laten spelen. Wanneer het hof dat niet doet, blijven de administratieve beslissingen die op de vernietigde bepaling zijn gesteund, rechtsgeldig, maar kunnen ze wel nog binnen zes maanden na de bekendmaking van het arrest van het Hof in het Belgisch Staatsblad worden aangevochten door belanghebbende derden bij de Raad van State.

Dat betekent concreet dat een ministerieel besluit tot erkenning van een lokale geloofsgemeenschap genomen op basis van de verkorte erkenningsprocedure, artikel 67, alsnog binnen zes maanden kan worden bestreden bij de Raad van State wanneer het Grondwettelijk Hof de verkorte erkenningsprocedure vernietigt. Wanneer het Hof de gevolgen van de vernietigde verkorte erkenningsprocedure voor de toekomst toch handhaaft, dan behouden de via de verkorte erkenningsprocedure erkende lokale geloofsgemeenschappen sowieso hun erkenning.

Zodra ik op de hoogte was van de vernietigingsberoepen op 17 mei 2022 heb ik onmiddellijk het Agentschap Binnenlands Bestuur (ABB) de opdracht gegeven om een advocatenkantoor aan te stellen. Dat is nog op dezelfde dag gebeurd. Eubelius is namens de Vlaamse Regering als advocatenkantoor aangesteld in deze zaak. Ondertussen onderneemt het advocatenkantoor de nodige stappen om de verzoekschriften op te vragen, te analyseren en de procedure bij het Grondwettelijk Hof nauw op te volgen.

Voor de werking van de Diyanetmoskeeën heeft het nieuwe Erkenningsdecreet een ingrijpende impact. Zij werken bijna uitsluitend met Turkse, door Turkije betaalde staatsimams. Dat zou met de nieuwe voorwaarden onmogelijk worden. Dat ze nu proberen om ons decreet te vernietigen, bewijst hoe belangrijk het nieuwe decreet is. Wanneer u daarnet in uw inleiding zei dat ik niet wil optreden tegen Diyanet in het algemeen, dan is dat omdat ik de moskeeën individueel bekijk. Moskeeën met buitenlandse invloed die de onafhankelijkheid aantast of waar imams werken die worden betaald door het buitenland, zullen geen erkenning krijgen. Ik zal de decreetale bepalingen consequent toepassen. Ik ben zelf de auteur van dit decreet, ik geloof in dit decreet en ik denk dat we dit op een consequente manier moeten toepassen.

De vorige Vlaamse Regering heeft het trouwens al onmogelijk gemaakt voor niet-erkende Diyanetmoskeeën om een imam uit het buitenland te laten overbrengen via een arbeidsvergunning. Met het nieuwe Erkenningsdecreet sluiten we ook de deur voor door buitenlandse overheden bezoldigde bedienaars in erkende lokale geloofsgemeenschappen. We mogen niet uit het oog verliezen dat de imams in de moskeeën die onder Diyanet ressorteren, werknemers van de Turkse staat zijn en niet alleen hun salaris en andere voordelen maar ook hun instructies via de Turkse ambassades rechtstreeks van de Turkse overheid ontvangen. We zitten in de krankzinnige situatie dat er een scheiding is van kerk en staat in ons land maar dat er blijkbaar geen scheiding is van kerk, in dit geval moskee, en buitenlandse staat, wat natuurlijk niet kan. Dat zou een a-fortiorionmogelijkheid moeten zijn en dat is sinds het nieuwe decreet ook het geval.

Ik wijs er ook op dat wat de aanpak betreft van buitenlandse inmenging door transnationaal georganiseerde overheidsinstanties een interfederale en zelfs een Europees gecoördineerde aanpak vereist is, aangezien ook de andere gewesten en Europese buurlanden daar problemen mee ervaren.

Diyanet is geen kleine organisatie maar een belangrijke Turkse staatsinstelling, die sterk is gegroeid sinds de partij van president Erdogan, de AKP, aan de macht kwam. In de meeste landen waar een Turkse minderheid woont, heeft Diyanet een afdeling.

Het Diyanetmodel is niet meer wenselijk noch houdbaar, want het probeert greep te houden op de Turkse diaspora, inmiddels personen van de tweede, derde en vierde generatie, en dat kan voor segregatie en politieke beïnvloeding zorgen, zoals we trouwens gezien hebben in de zaak van de Diyanetmoskee van Beringen, waarbij men naar aanleiding van de staatsgreep in Turkije Gülenaanhangers in Limburg intimideerde en aangaf bij de Turkse ambassade. Mijn voorgangster heeft de erkenning van deze moskee dan ook om die reden ingetrokken.

Afgelopen vrijdag heb ik trouwens een veiligheidsbriefing voorgezeten waarbij de Staatsveiligheid en het Coördinatieorgaan voor de dreigingsanalyse (OCAD) op

mijn verzoek aan twintig burgemeesters en korpschefs een vertrouwelijke briefing hebben gegeven over bestaande dreigingsfenomenen: rechts-extremisme, religieus extremisme, buitenlandse inmenging, polarisering naar aanleiding van covid. Het is de eerste keer dat de veiligheidsdiensten een dergelijke briefing hebben gegeven aan lokale besturen. Ik heb dit georganiseerd omdat ik de afgelopen twee jaar heb vastgesteld dat burgemeesters, alhoewel ze bevoegd zijn voor het lokaal veiligheidsbeleid, niet worden geïnformeerd over rapporten van de Staatsveiligheid en het OCAD rond bepaalde fenomenen die een lokale impact kunnen hebben.

Een van de onderwerpen waar het OCAD en de Staatsveiligheid tijdens de veiligheidsbriefing in het bijzonder dieper op zijn ingegaan is de negatieve impact van buitenlandse inmenging in onze lokale geloofsgemeenschappen. Gelet op het vertrouwelijk karakter van de briefing ga ik daar niet dieper op in.

De voorzitter: De heer Janssens heeft het woord.

Chris Janssens (Vlaams Belang): Bedankt voor uw uitgebreide antwoord. Als ik het heb over de appeasementpolitiek die de Vlaamse Regering, en wat dat betreft ook de Federale Regering, hanteert ten aanzien van islamitische organisaties als Diyanet, Milli Görüs en dergelijke meer, dan heb ik het over het feit dat u altijd het signaal geeft dat u met hen wilt samenwerken. U wilt hun kansen geven en met hen onderhandelen, terwijl aan de andere kant van de onderhandelingstafel alleen maar de middelvinger wordt opgestoken. Of er wordt zelfs weggelopen van de onderhandelingstafel. Er is geen enkele bereidheid om constructief te zijn.

Als je ziet dat dergelijke organisaties er zelfs bezwaar tegen hebben dat er gewoon geen buitenlandse inmenging mag zijn in moskeeën in dit land – dat is iets waar de overgrote meerderheid van de Vlamingen het absoluut mee eens zal zijn, denk ik – en daar gewoon niet mee akkoord gaan, bewijst dat ten eerste dat het al jarenlang gebeurt, die buitenlandse inmenging. Daar is kennelijk nooit iets tegen ondernomen, en nu voelt men zich 'in zijn gat gebeten' door de minste verstrakingen die decretaal ingevoerd worden.

Want we zitten nu inderdaad toch ook wel in een krankzinnige situatie. U hebt ernaar verwezen: Milli Görüs is een antiwesterse organisatie die strijdig is met de mensenrechten. Tegelijkertijd worden vier moskeeën die tot de Milli Görüskoepel behoren, nog altijd erkend. En ze worden gefinancierd door de provinciale besturen waaronder zij ressorteren. Dat is toch een situatie die totaal onhoudbaar is, en waar ook een democratisch signaal moet worden gegeven vanuit het parlement. Ik denk dat er vanuit de bevolking geen twijfel over zal zijn: de Vlaming zal zeggen dat dit niet kan. Het gaat om antiwesterse organisaties die tegen de mensenrechten strijden en die vectoren zijn van niet-integratie, die mensen in de Turkse gemeenschap tegen elkaar opzetten, en die ervoor zorgen dat critici van Erdoganaanhangers zelfs hier, op honderden kilometers van Turkije, opgejaagd en opgespoord worden. En tegelijkertijd worden die wel door de overheid erkend, en zelfs door een andere overheid gefinancierd. Dat is toch totaal absurd en totaal onhoudbaar!

Ik hoop dat u dat signaal capteert, en dat u ook zegt dat het niet kan dat moskeeën van Diyanet en Milli Görüs die nu op de wachtlijst staan, een erkenning zullen krijgen. En ik hoop dat u de intrekking van de erkenningsprocedure voor diegenen die op dit moment nog erkend zijn, zult opstarten.

Ik was ook verrast dat u zei dat ook het provinciaal bestuur uit Antwerpen blijkbaar een procedure heeft opgestart. Ik ben daardoor verrast – niet zozeer door hun motivatie, maar wel door het feit dat diezelfde partijen die hier heel enthousiast zijn over dat decreet, daar blijkbaar heel anders over denken binnen het Antwerpse bestuur. Die zeggen dat zij die verkorte procedure helemaal geen goed idee vinden. Dat is iets wat ik hier in het parlement ook bepleit heb. We hebben zelfs

amendementen ingediend op dat decreet om van die verkorte procedure af te stappen, omdat het onmogelijk is om een gefundeerd advies te geven binnen een dergelijk korte termijn.

En inderdaad, het provinciaal bestuur uit Antwerpen is het daarmee eens, en wil fatsoenlijk werk leveren om een ernstig advies te geven, omdat zij aan het einde van de rit ook de financiering moeten doen. Dus ik begrijp de provincie Antwerpen als ze daar bezwaar tegen willen indienen. Maar het is wel een schizofrene houding van de partijen die hier enthousiast zijn over dat decreet.

Minister, ik krijg teken van de voorzitter dat ik moet afronden. Ik heb misschien nog één bijkomend vraagje. Heeft de procedure die nu ook wordt opgestart vanuit de verschillende instanties, ook effect op de lopende erkenningen? Of zal dat gewoon zijn gang blijven gaan?

De voorzitter: Mevrouw Partyka heeft het woord.

Katrien Partyka (cd&v): Minister, bedankt voor uw uitgebreid antwoord. Ik moet zeggen dat het evenveel vragen oproept als dat het antwoorden gegeven heeft, maar het gaat toch over belangrijke materie. Het is inderdaad verrassend. Er zijn de twee verzoekschriften van de provincie Antwerpen. Het is speciaal, en dan druk ik mij zacht uit. Ik denk dat we daar misschien toch eens een gesprek over moeten hebben.

Ten tweede, als u nu opsomt wat de redenen zijn waarom men het verzoekschrift indient, dan lijkt dat uiteraard onaanvaardbaar. De voorwaarden die in het decreet gesteld zijn, zijn basisvoorwaarden in onze democratie, denk ik. Het gaat om het volgen van een inburgeringstraject voor de bedienaar van de eredienst. En ook het niet aanzetten tot haat, geweld en discriminatie lijkt mij toch een elementaire voorwaarde. Als men zich tegen die voorwaarde verzet, dan is er toch wel een ernstig probleem. Dat toont, zoals u zegt, des te meer aan dat het een goed decreet is, dat helemaal niet slap is of streeft naar appeasement. Integendeel, het zet heel duidelijk de lijnen uit van onze grondwettelijke democratie.

Ik heb nog een tweede punt. U hebt vermeld dat Eubelius werd aangesteld. Hebben zij ook inzage gegeven in de timing die voorzien is? Wanneer wordt er voorzien dat daar uitspraken over gegeven worden? En ik wil niet vooruitlopen op de feiten, maar zij hebben ongetwijfeld toch ook al een soort van appreciatie meegegeven aan uw kabinet, waarin zij aangeven welke elementen eventueel volgens hen steek zouden houden. Ik heb ook gehoord dat er verwezen is naar federale bevoegdheden. Welke appreciatie heeft Eubelius daar op korte termijn aan gegeven?

Het roept ook vragen op naar uw overleg met uw federale collega, minister Van Quickenborne. Want het feit dat hij de Moslimexecutieve ontbonden heeft, heeft ook gevolgen voor ons decreet, want er was wel degelijk een rol voorzien voor de executieve. En ook deze problematiek schijnt aan te geven dat een overleg met uw federale collega aangewezen is. De vraag is of u al overleg met uw federale collega hebt gehad.

Wat de gemeentebesturen betreft: ik heb er uiteraard begrip voor dat u zegt dat dat betrouwbaar is. Dat is ook geen probleem, denk ik. Maar anderzijds is er ook wel de vraag waarop u zich baseert om met die gemeentebesturen in overleg te gaan. U hoeft niet te zeggen over welke gemeentebesturen het gaat, maar er moet dan toch een soort kader bestaan waardoor wij weten wat de aanleiding is om al dan niet met een gemeentebestuur en met de burgemeester in overleg te gaan. Maar het laatste woord is nog niet gezegd over deze zaak, denk ik, dus dat wordt ongetwijfeld vervolgd. Alvast bedankt voor de antwoorden op de bijkomende vragen.

De voorzitter: Mevrouw Sminate heeft het woord.

Nadia Sminate (N-VA): Het staat iedereen natuurlijk vrij om klacht in te dienen tegen bepaalde overheidsbeslissingen. Maar wij als commissie blijven natuurlijk pal achter dit decreet staan. Ik vind het dus ook goed dat de vorige spreker dat hier ook zo duidelijk zegt.

Dat zij hier klacht tegen indienen, bewijst dat er wel degelijk een nieuwe wind waait in dat erkenningsbeleid. En ze maken daarmee ook heel duidelijk dat zij zich niet wensen te conformeren aan onze regels. En het enige wat ik daarover nog wil zeggen, is dat wij enkel willen samenwerken met zij die wel voor die openheid gaan, die zich wel willen inbedden in onze samenleving. En zij die vandaag die procedures aanspannen, willen dat niet. Zoveel is duidelijk.

De voorzitter: De heer Ongena heeft het woord.

Tom Ongena (Open Vld): Dank aan de collega's voor de vraag en aan de minister voor het uitvoerige antwoord.

Maar ook dank aan Diyanet om de procedure in te dienen, want daarmee bewijzen ze eigenlijk ons gelijk. Ze bewijzen het ongelijk van collega Janssens. Dit decreet is namelijk geen slappe koffie is. Het is een streng decreet met strenge regels. Ze hebben er duidelijk schrik van, anders zouden ze die procedure niet hebben ingeleid. Dat toont aan dat we de juiste weg bewandelen, zeker als je de reden hoort waarom ze dit decreet aanvechten. Ze verzetten zich tegen het verbod van buitenlandse inmenging. Ze verzetten zich tegen inburgeringsverplichting. Ze verzetten zich eigenlijk tegen het naleven van non-discriminatieregels, wat toch essentiële regels zijn van onze democratische samenleving. Dat toont aan dat het goed is dat het nieuwe decreet er is en dat we komaf maken met de invloed van Diyanet en andere regimes die niet willen dat de mensen hier integreren, maar de kloof groter willen maken. Het is goed, minister, dat u snel handelt. We kijken uit naar wat het Grondwettelijk Hof gaat zeggen.

Het moet me toch ook van het hart dat ik totaal niet begrijp waarom het provinciebestuur van Antwerpen zelf mee in het bankje gaat staan, naast de mensen van Diyanet, tegen dit decreet. Ik begrijp dat helemaal niet. Het is waanzin dat een overheid zelf belastinggeld gaat geven aan advocaten om zich te verzetten tegen een decreet van een hogere overheid. Ik begrijp ook helemaal de drijfveer niet. Ik zou zeggen: dank misschien ook aan de mensen van de provincie Antwerpen. Ze hebben een extra argument gegeven waarom we snel komaf moeten maken met het provinciale bestuursniveau.

De voorzitter: Minister Somers heeft het woord.

Minister Bart Somers: Collega's, wat het laatste betreft maakt collega Ongena het mij gemakkelijk om gewoon te verwijzen naar zijn tussenkomst en te zeggen dat ik het daar volkomen mee eens ben.

De grond van de zaak is iets anders. Dat is het fundamentele meningsverschil dat wij hebben, mijnheer Janssens. Voor mij zijn Vlaamse moslims, net als alle andere burgers, 100 procent deel van de Vlaamse realiteit. Voor mij is de islam een onderdeel van de Vlaamse realiteit. Dat is iets dat Vlaanderen mee maakt, samen met alle andere Vlamingen. Er zijn ongeveer 300.000 mensen die minstens cultureel verbonden zijn met de islam. Vaak zijn niet al die mensen gelovig, maar ze zijn cultureel verbonden. Zij zijn voor mij geen vijanden. De islam is niet mijn tegenstander. De islam is voor mij ook geen monolithisch gegeven. De islam is voor mij een breed huis, waar heel veel verschillende stromingen, ideeën en opvattingen zijn. Ik zie heel veel mensen die zeggen: 'Ik ben Vlaming, maar ik ben ook moslim. Ik leef in het Westen, ik ben deel van de westerse realiteit en ik maak voor mezelf de connectie tussen die zaken. Dat is voor mij de context waarbinnen ik mijn identiteiten opbouw.' Dat is een fundamenteel ander uitgangspunt dan het uwe of dat van uw partij.

Uw collega Van Rooy ontzegt eigenlijk de islam het recht om zichzelf een religie te noemen, hij maakt er een totalitaire ideologie van. Hij vindt dat de erkenning van die godsdienst moet worden ingetrokken en eigenlijk in Vlaanderen zou moeten worden verboden. Daar ben ik het fundamenteel mee oneens. Ik maak een religie niet tot mijn vijand. Dat is fundamenteel. Ik wil met dit Erkenningsdecreet moskeeën erkennen. Ik wil dat absoluut doen. Omdat ik geloof wat de Staatsveiligheid erover zegt vanuit veiligheidsperspectief: dat een erkende moskee een moskee is waar je banden mee kunt aangaan. Er zijn al een aantal mooie voorbeelden van geweest de voorbije tijd. Er was zelfs in een bepaalde moskee een groot probleem, en dankzij de erkenning is men binnen de moskee een debat begonnen over verlichtingswaarden, grondwaarden en het belang daarvan. Dat is het voordeel van zo'n erkenning. Maar ik wil dat ook omdat ik een duidelijk signaal wil geven dat Vlaanderen geen eerste- en tweedeklasseburgers kent.

Wat ik niet aanvaard, is dat religie geïnstrumentaliseerd wordt door buitenlandse mogendheden. Ik duld ook niet dat religie misbruikt wordt om haatboodschappen te verspreiden, dat het gebruikt wordt om buiten de bedding te treden van onze verlichtingswaarden en buiten de bedding van onze grondwaarden te gaan staan. Dat aanvaard ik niet. Dat is voor mij de lijn. En die trek ik heel duidelijk. Ik reik, met andere woorden, heel expliciet – al twintig jaar doe ik dat, in telkens een andere hoedanigheid – de hand naar die mensen in onze samenleving die zeggen: 'Ik ben moslim en ik ben daar fier op, maar ik ben ook Vlaming en daar ben ik ook fier op. Ik verbind beide en ik ben mee deel van onze samenleving, die stoelt op een aantal fundamentele grondwaarden die ik erken en respecteer.' Aan die mensen reik ik de hand. Mensen die zeggen: 'Nee, ik bestrijd die grondwaarden, ik sta daarbuiten en moet daar niet van weten', dat zijn mensen die in mij een tegenstander zullen vinden. Dat is voor mij de duidelijke lijn.

Dit Erkenningsdecreet is daarin een ongelooflijk belangrijk instrument, want dat laat mij toe om onderbouwd, met kennis van zaken – en ongetwijfeld zullen er hier en daar nog incidenten gebeuren – moskeeën en andere lokale geloofsgemeenschappen te erkennen. Diegenen die onder invloed staan van het buitenland en die werken met ambtenaren die door het buitenland worden betaald en die afhankelijk zijn van het buitenland of die extremistische ideeën omarmen of het EVRM niet respecteren, zullen we niet erkennen.

Dat probleem stelt zich vandaag heel scherp, gelet op de internationale context, naar de islam. Maar dat probleem doemt ook op binnen andere geloofsgemeenschappen. Ik denk dat de orthodoxe geloofsgemeenschappen ook een uitdaging hebben om zich niet te laten instrumentaliseren door Moskou en door Poetin en die patriarch die eigenlijk niet meer is dan ook een ideoloog die mee het regime van Poetin blijkt te ondersteunen. Dat is voor mij heel duidelijk.

De volgende maanden gaan we dat decreet ook op een heel duidelijke en consequente manier toepassen. Dat is voor mij het essentiële. En dat is een ander kader dan het uwe, denk ik. Daar botsen we, zonder dat we elkaar daarbij moeten uitmaken voor rotte vis. Maar daarover verschillen we fundamenteel van mening. Want ik denk dat het spoor dat wij bewandelen, een spoor is dat veel meer kansen biedt op een samenleving die op het vlak van fundamentele waarden en verlichting vooruitgang kan bieden, eerder dan een confrontatie met mensen. Want daar geloof ik niet in.

Ik ga dan wat concreter in op de vragen. U hebt gevraagd naar de lopende procedures. Ik wil nog even stellen dat het decreet mij hiertoe verplicht. Ik voer dat decreet uit. Mijn situatie is anders dan die van toenmalig minister Homans. Zij werkte op het besluit van de Vlaamse Regering, en dus had zij meer ruimte om te handelen, en om op een zeker moment te zeggen dat ze stopte met te erkennen. Vanwege de decretale context moet ik de procedures respecteren. Ik kan als minister niet zeggen dat ik een decreet dat goedgekeurd is, niet ga toepassen. Ik kan

dat niet. Ik moet dat decreet toepassen. Dat betekent dat, zelfs wanneer er een procedure aanhangig is bij het Grondwettelijk Hof, het decreet gewoon voluit blijft bestaan, en ik met andere woorden zowel binnen de verkorte als binnen de langere procedure eigenlijk alle erkenningsaanvragen moet afhandelen zoals afgesproken. Er is dus een verkorte procedure, er komen adviezen van Staatsveiligheid bij, en ik ga elk dossier bekijken op zijn merites, en ze aftoetsen aan de erkenningsvoorwaarden die zijn beschreven. Als die strijdig zijn met die erkenningsvoorwaarden, dan kan die moskee of geloofsgemeenschap niet worden erkend. Zijn ze wel conform de erkenningsvoorwaarden, dan worden ze erkend.

Blijkt nadien dat het Grondwettelijk Hof zou zeggen dat dat decreet wordt vernietigd, dan heeft het Grondwettelijk Hof twee mogelijkheden. Men kan met terugwerkende kracht werken, en dan vervalt die erkenning. Dan heeft die nooit bestaan. Ofwel kan men zeggen dat hetgeen ondertussen al erkend is, blijft bestaan, en dat men daar in de toekomst verder mee kan werken. Dan blijven de op dat moment erkende geloofsgemeenschappen ook bestaan.

U verwijst naar bestaande moskeeën. U zegt daarvan dat die tot een netwerk behoren, en dat netwerk is antiwesters, dus daaruit leidt men af dat die moskeeën ook antiwesters zijn. Ik zeg altijd dat we dat moskee per moskee bekijken, en dat is niet een versoepelingstechniek of appeasementtechniek die ik zou willen gebruiken. Ik moet dat zo doen, want ik heb geen andere decretale grond. Ik moet dat individueel bekijken.

Maar als binnen een moskee ofwel het EVRM niet wordt erkend of gerespecteerd, of als er een grote afhankelijkheid is van het buitenland of men werkt met een imam die door het buitenland wordt betaald, dan zal die moskee niet erkend worden. Ik ga dat niet zelf vaststellen of onderzoeken, dat zullen de politiediensten en veiligheidsdiensten doen. En die zullen mij daarover een rapport overmaken.

Alle bestaande geloofsgemeenschappen moeten ook opnieuw een erkenning vragen, mijnheer Janssens. Dat betekent dat die ook allemaal in diezelfde verkorte procedure zitten. De 23 erkende moskeeën zullen dus ook allemaal, een voor een, op dezelfde basis beoordeeld worden. En die kunnen dus ook allemaal hun erkenning verkrijgen of verliezen, naargelang ze al dan niet voldoen aan de spelregels.

Mevrouw Partyka vroeg hoelang die procedure normaal duurt. Een procedure bij het Grondwettelijk Hof duurt gemiddeld een jaar en drie maanden. Dat kan dus net zo goed twee jaar of negen maanden zijn.

Wat is onze positie? Wij krijgen binnenkort een uitgebreide analyse van Eubelius. Die zal ons helemaal doorgesproken worden. Maar we weten dat we heel nauw en heel dicht bij de adviezen van de Raad van State zijn gebleven met de meerderheid, op het moment dat we dat decreet maakten. We hebben dus eigenlijk alle fundamentele opmerkingen die de Raad van State heeft gemaakt, gevolgd. Daar kun je dus impliciet uit afleiden dat we eigenlijk een sterke wettelijke basis hebben voor ons decreet.

Mevrouw Partyka heeft één fout gemaakt in haar betoog. Ze heeft gezegd dat minister Van Quickenborne het EMB heeft ontbonden. Dat klopt niet, maar hij heeft wel de intentie geuit om die te ontbinden, en hij moet daarbij een juridische procedure volgen, en kan daar het best ook geen fouten bij maken. Want het is evident dat een ontbinding van het EMB ook kan worden aangevochten bij de rechtbank. We leven nu eenmaal in een rechtstaat, en die beslissing van de minister is onderhevig aan een rechtelijke toetsing wanneer die wordt uitgelokt.

Een laatste element dat nog gegeven is, is de vraag van mevrouw Partyka over die twintig burgemeesters. Die zijn geselecteerd op basis van het plan radicalisering, het Plan Samenleven, de bestaande moskeeën en informatie van de veiligheidsdiensten. Voor alle duidelijkheid: daar is nergens sprake van een acute terreurdreiging en

dergelijke meer. We willen hen wel beter informeren over de algemene rapporten die de Staatsveiligheid maakt. En we zijn ook van plan om dat ook nog met een volgende groep gemeenten te doen, die daar ook belang bij hebben. Dat kan zijn omdat er moskeeën of andere geloofsgemeenschappen op hun grondgebied liggen waar zich mogelijk problemen kunnen voordoen. Of misschien zijn er andere elementen die interessant kunnen zijn voor de burgemeester, en waarvan men het best op de hoogte is. Ik vind dat we dat gestructureerd en systematisch moeten doen. Trouwens, dat gebeurde met de medewerking van de federale minister van Justitie, die ook met zijn kabinet op die briefing aanwezig was.

De voorzitter: De heer Janssens heeft het woord.

Chris Janssens (Vlaams Belang): Minister, ik dank u voor de bijkomende antwoorden. Ik heb daarstraks gezegd dat het Antwerpse provinciebestuur een zekere schizofrene houding aanneemt, of althans de partijen die daar deel van uitmaken, door hier enthousiast te zijn over een decreet, dat men dan op provinciaal niveau gaat bestrijden via gerechtelijke weg. Maar in een aantal elementen van uw betoog zit ook een zekere schizofrene houding, minister. U zegt dat u van alle moskeeën die onderdeel uitmaken van het Diynetnetwerk of van het Milli Görüsnetwerk individueel zult bekijken of ze de erkenningsvoorwaarden al dan niet naleven.

Alleen al door het feit dat die moskeeën deel uitmaken van een organisatie zoals Diyanet of Milli Görüs zou u zich de vraag moeten stellen aan wie die moskeeën en lokale geloofsgemeenschappen volgens u loyaal zijn. Aan u? Aan de Vlaamse overheid? Aan het decreet waarover hier wordt gestemd? Of zijn die loyaal aan Erdogan, aan Turkije? Ik denk dat het nogal evident is dat dat laatste het geval is en dat dus per definitie die organisaties, die moskeeën, die lokale geloofsgemeenschappen hier niet meer mogen worden erkend. Die mogen niet worden gefaciliteerd, erkend en gesubsidieerd. En ik hoop dat u onder andere door de chantage die nu via gerechtelijke weg op uw bord komt, ook een stapje verder durft te gaan en dat u samen met uw collega's in de Federale Regering zegt dat dergelijke organisaties hier niet alleen niet mogen worden erkend en gefinancierd maar eigenlijk moeten worden verboden in Vlaanderen. Diyanet, Milli Görüs en dergelijke meer, die organisaties die een rem zijn op de integratie en waarvan veiligheidsinstanties bevestigen dat ze een gevaar zijn voor de veiligheid in onze samenleving, moeten wij gewoon op droog zaad zetten. Niet erkennen, niet subsidiëren, niet faciliteren maar op droog zaad zetten en die subsidies op zijn minst intrekken.

U zegt dat u het verhaal van die islam anders bekijkt dan ik, en dat is inderdaad zo, maar ik voel me gesterkt door wat we hier alweer zien: een totale afwijzing van de bereidheid om enige integratie in Vlaanderen te realiseren. Er is inderdaad geen gelijkwaardigheid tussen man en vrouw, geen scheiding tussen kerk en staat. We zien dat hier eens te meer bevestigd. Men wil zelfs geen scheiding tussen moskee in Vlaanderen en Turkse of Marokkaanse staat. Wat ons betreft, geven die zaken maar ook veel andere aan dat het een historische vergissing was om de islam hier in België als religie te erkennen. Vrijheid van religie, uiteraard ook voor moslims, maar we hoeven dat als overheid niet te faciliteren en te subsidiëren, en dat is wat ons betreft inderdaad een historische vergissing.

De voorzitter: Mevrouw Partyka heeft het woord.

Katrien Partyka (cd&v): Het zal u niet verbazen wanneer ik zeg dat ik het niet eens ben met collega Janssens. Niet erkennen en de kop in het zand steken maakt het probleem erger. Met die laatste opmerking ben ik het dus niet eens.

Minister, ik ben het uiteraard wel met u eens wanneer u zegt dat men ofwel voldoet aan de voorwaarden in het decreet en dat men kan worden erkend, ofwel niet voldoet en niet erkend kan worden. Wat het Grondwettelijk Hof daarover zegt, zullen we dan zien. Ook daar is het geruststellend dat we dicht bij de aanwijzingen

van de Raad van State zijn gebleven. We moeten vertrouwen hebben in het grondige werk dat daar is gebeurd. En als het nodig is, bestaat uiteraard altijd de mogelijkheid om het decreet aan te passen.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.